

■ Països amb processos de pau o negociacions formalitzades (Indicador núm. 3)

3. Processos de pau

- Durant l'any van finalitzar negociacions en nou conflictes; destaca l'acord de pau a Somàlia entre el Govern Federal de Transició i la facció moderada de la coalició de grups opositors ARS, que ja forma part del nou Govern.
- Van fracassar les negociacions a Sri Lanka per la victòria militar de les Forces Armades governamentals sobre els tàmilts agrupats a l'LTTE.
- Va destacar l'inici d'acostaments entre el Govern turc i els kurds del PKK, a través de propostes d'ambdues parts que podrien permetre l'inici d'un diàleg directe, encara que una decisió del Tribunal Constitucional de final d'any podria truncar el procés.
- El president burundès va considerar que la guerra havia finalitzat. Així mateix, les FNL es van constituir formalment com a partit polític. En finalitzar l'any, al voltant de 21.000 membres d'aquest grup s'havien desarmat, desmobilitzat i reintegrat a la societat civil.
- Els motius més freqüents que van explicar les crisis de bona part de les negociacions van ser, com en anys anteriors, la desconfiança o rebuig cap a alguns mediadors, les escissions o dissidències dels grups armats, les divergències fonamentals en els temes de l'agenda, i la desconfiança entre les parts.
- "L'índex de la temperatura de la pau", que mesura l'estat de les negociacions, es va situar en 1,2 punts sobre un màxim de 3, enfront de la mitjana d'1,1 punts de l'any anterior.

En aquest apartat s'analitzen aquells conflictes armats o conflictes no resolts que han entrat en una fase de negociació formal, que estan immersos en un clar procés de pau, que estan explorant l'inici d'unes negociacions o que les han trencades o congelades per algun motiu.

Durant l'any van acabar les negociacions en vuit conflictes i destaca l'acord de pau a **Somàlia entre el Govern Federal de Transició i la facció moderada de la coalició de grups opositors ARS**, que ja forma part del nou Govern. En comparació de l'any 2008, van augmentar els processos que es van consolidar, van disminuir les interrupcions, però es van incrementar els casos de conflictes en els quals es va trencar el procés de negociació o no es va poder posar en marxa un procés (32,3% dels casos); destaca el **fracàs de les negociacions a Sri Lanka** per la victòria militar de les Forces Armades sobre els tàmilts agrupats a l'LTTE.

Taula 3.1. Situació de les negociacions en finalitzar 2009

Bé (5)	Amb dificultats (19)	Malament (7)	En exploració (5)	Resoltes (9)
<i>Xipre</i>	<i>Armènia-Azerbaidjan</i>	<i>Etiòpia-Eritrea</i>	<i>Afganistan (talibans)</i>	<i>Txad (Moviment Nacional)</i>
<i>Xina-Taiwan</i>	<i>Txad-Sudan</i>	<i>Geòrgia (Abkhàzia i Ossètia del Sud)</i>	<i>Índia (ULFA)</i>	<i>Índia (DHD-J)</i>
<i>Filipines (MILF)</i>	<i>Filipines (MNLF)</i>	<i>Israel-Palestina</i>	<i>Israel-Síria</i>	<i>Mali (ATNM)</i>
<i>Índia (ULFA pro negociacions)</i>	<i>Filipines (NPA)</i>	<i>Pakistan (Balutxistan)</i>	<i>Myanmar (KNU)</i>	<i>Myanmar (KNI-KNA Peace Council)</i>
<i>Uganda (ADF)</i>	<i>Índia (NDFB)</i>	<i>Palestina</i>	<i>Turquia (PKK)</i>	<i>Niger (FFR)</i>
	<i>Índia (NSCN-IM)</i>	<i>Marroc-Sàhara Occidental</i>		<i>RCA (FDPC)</i>
	<i>Índia (NSCN-K)</i>	<i>Uganda (LRA)</i>		<i>RD Congo (CNDP)</i>
	<i>Índia-Pakistan</i>			<i>Somàlia (ARS)</i>
	<i>Sèrbia-Kosovo</i>			<i>Tailàndia-Cambodja</i>
	<i>Mali (tuaregs)</i>			
	<i>Moldàvia (Transdnièster)</i>			
	<i>Myanmar (NLD)</i>			
	<i>Myanmar (diversos)</i>			
	<i>Nigèria (MEND)</i>			
	<i>Nepal (Terai)</i>			
	<i>Niger (tuaregs)</i>			
	<i>R. Centreafricana</i>			
	<i>Sudan (faccions SLA)</i>			
	<i>Sudan (JEM)</i>			

(En cursiva s'assenyalen els conflictes no resolts i que no estan en fase de lluita armada o que en finalitzar l'any no poden catalogar-se com a "conflictes armats").

En el primer apartat d'aquest capítol s'expliquen les definicions i tipologies dels processos de pau, en el segon s'analitza el desenvolupament de les negociacions al llarg de l'any, i en el tercer es comenta l'evolució de la "temperatura de la pau" el 2009. En termes generals, l'any 2009 el **35% de les negociacions van anar bé o van acabar de forma satisfactòria**. En un percentatge una mica superior les negociacions van haver de sortejar serioses dificultats, i en un 18% es van resoldre malament. Un dels aspectes més significatius de l'any ha estat **l'inici d'acostaments entre el Govern turc i els kurds del PKK, a través de propostes d'ambdues parts que podrien permetre l'inici d'un diàleg directe al llarg del 2010**. De les negociacions de la taula 3.1, 16 corresponien a conflictes armats i 28 a conflictes no armats.

3.1. Processos de pau: definicions i tipologies

S'entén per **negociació** el procés pel qual dues o més parts enfrontades (ja siguin països o actors interns d'un país) acorden discutir les seves diferències en un marc concertat per trobar una solució satisfactòria a les seves demandes. Aquesta negociació pot ser directa o mitjançant la facilitació de tercers. Normalment, les negociacions formals tenen una fase prèvia, o exploratòria, que permet definir el marc (format, lloc, condicions, garanties, etc.) de la futura negociació. Per **procés de pau** s'entén la consolidació d'un esquema de negociació, una vegada que s'ha definit l'agenda temàtica, els procediments que cal seguir, el calendari i les facilitacions. La negociació, per tant, és una de les etapes d'un procés de pau.

Per "**alto el foc**" s'entén la decisió militar de paraitzar qualsevol combat o ús de les armes durant un període especificat, mentre que el "**cessament d'hostilitats**" inclou, a més de l'alto al foc, el compromís de no segrestar, fustigar la població civil, amenaçar, etc.

En funció dels objectius finals i de la dinàmica seguida en les diferents fases de la negociació, la majoria dels processos de pau poden classificar-se en alguna d'aquestes cinc **categories o models**, encara que alguna vegada es pugui donar el cas d'un procés que combini les dues categories:

- a) Desmobilització i reinserció.
- b) Repartiment del poder polític, militar o econòmic.
- c) Intercanvi (pau per democràcia, pau per territoris, pau per desocupació, pau per reconeixement de drets, etc.).
- d) Mesures de confiança.
- i) Fórmules d'autogovern o "arquitectures polítiques intermèdies".

El model de procés normalment té a veure amb el tipus de demandes presentades i amb la capacitat dels seus actors per pressionar o exigir (nivell de simetries en l'aspecte militar, polític i social), encara que també influeixen els acompanyaments i facilitacions, el canviament dels actors, els suports que reben i altres fac-

tors menys racionals, i més aviat vinculats a patologies dels líders, imaginaris o inèrcies històriques. En algunes ocasions, encara que no moltes, i especialment si el procés és llarg en el temps, pot passar que es comenci des del plantejament d'una de les categories assenyalades (la "a", per exemple), i després s'incrementin les demandes per situar el procés en una altra categoria més complexa. També és important recordar que no tots els processos o les seves fases prèvies d'exploració, diàleg i negociació, es fan amb una sinceritat real; és freqüent que formin part de la mateixa estratègia de guerra, sigui per guanyar temps, internacionalitzar-se i donar-se a conèixer, rearmar-se o per altres motius.

3.2. Evolució dels processos de pau

Àfrica

a) Àfrica Occidental

A **Mali**, el líder del grup armat tuareg ATNM, Ibrahim Ag Bahanga, va sol·licitar la represa de les negociacions amb el Govern després que l'Exèrcit ataqués la caserna general de la formació al gener i provoqués la seva fugida cap a Líbia. Davant la insistència del Govern malià d'acabar amb la rebel·lió tuareg per la via militar, Ag Bahanga va sol·licitar la intermediació d'Algèria, país que continuava sent el mediador principal en el conflicte. Al juliol, representants de l'ATNM i de l'ADC es van reunir amb el Govern per reprendre el diàleg amb la mediació d'Algèria. No obstant això, va ser el dirigent libi Moammar al-Gaddafi qui va anunciar que Mali i Níger havien assolit un acord de pau amb les seves respectives insurreccions al mes d'octubre, destacant la presència d'Ag Bahanga en la cerimònia celebrada per a l'anunci oficial. Les autoritats malianes van impulsar una campanya per animar els combatents tuaregs a lliurar les seves armes dues setmanes després de la signatura del nou acord de pau. El governador de la regió de Kidal, feu dels grups armats tuaregs, va emfatitzar la necessitat de conscienciar la població que portar una arma no promou la seguretat sinó tot el contrari. A més, el director de l'Agència pel Desenvolupament del Nord de Mali, Mohamed Ag Mahmud, va assenyalar que lluitar contra la propagació de les armes era també clau per acabar amb el tràfic de drogues que té lloc a la regió. Per la seva banda, representants de les comunitats del nord de Mali, especialment àrabs, peuls, tuaregs i songhai, es van reunir per primera vegada en 10 anys a Kidal per segellar un acord de pau i reconciliació. Una de les decisions adoptades a la trobada va ser la creació d'una estructura permanent pel diàleg entre les comunitats, que durant el 2009 s'havien enfrontat en diverses ocasions. A l'agost, la milícia pro-governamental peul, Ganda Koy, va anunciar la seva transformació en associació per al desenvolupament; aquest pas els permetria beneficiar-se dels projectes d'integració social i dels crèdits oferts en el marc de l'acord de pau signat amb els grups armats tuaregs el 2006. En aquest sentit, el Govern va lliurar, al juliol, 1,3 milions de francs CFA a l'Agència de Desenvolupament

del Nord per iniciar el programa de reinserció socioeconòmica inscrit en el marc d'aplicació efectiva d'aquest acord.

Respecte al **Níger**, al mes de març el grup armat tuareg MNJ va sol·licitar la reobertura del diàleg de pau amb el Govern amb la mediació del líder libi, Moammar al-Gaddafi, després de posar en llibertat cinc soldats, que mantenia segrestats des del juny del 2007, com a gest de bona voluntat. El líder del grup, Agaly Alambo, va donar a conèixer al maig les precondicions de l'MNJ per al restabliment de les negociacions: la fi de l'estat d'emergència al nord; la integració dels seus combatents en les Forces Armades, i que un percentatge més alt dels beneficis obtinguts de l'explotació de l'urani al nord es destinés al desenvolupament de la regió septentrional. Així mateix, va exigir l'alliberament de tots els combatents detinguts des del 2007, el cessament de les hostilitats i la fixació d'un calendari per a les negociacions. La facció de l'MNJ sorgida al març, el Front Patriòtic del Níger, es va unir també al procés reunint-se amb la mediació líbia i presentant les seves demandes al Govern nigerià. Una segona facció nascuda el maig de 2008, el Front des Forces de Reddrement (FFR) liderat per Rhisa Ag Boula, va decidir abandonar les negociacions després de titllar-les de farsa governamental. El 7 d'octubre, al-Gaddafi va anunciar que els governs de Mali i Níger havien arribat a un acord de pau amb els grups armats tuaregs i que 1.100 combatents depositarien les seves armes. No obstant això, el grup armat MNJ va emetre un comunicat per mitjà de la seva pàgina web en el qual desacreditava el seu dirigent, Agaly Alambo, i anunciava que no respectaria l'acord de pau aconseguit. Posteriorment, el Govern va decretar una amnistia per a tots els combatents tuaregs que es comprometessin amb el procés de desarmament i Líbia va iniciar la repatriació de membres de les formacions tuaregs que es van acollir a l'acord de pau com a signe de la pacificació al nord del país. Al novembre, el Govern del Níger va anunciar la fi de l'estat d'emergència a la regió septentrional; complia així una de les principals demandes de l'MNJ, encara que la presència militar es va mantenir per la creixent presència d'elements pertanyents al grup armat algerià AQMI. A final de desembre, l'FFFR va depositar les armes, després d'una negociació en què va mitjançar Líbia.

A la regió del Delta del Níger (**Nigèria**), al mes de gener el grup armat d'oposició MEND va declarar trencada la treva, que va iniciar quatre mesos abans, després d'un atac de l'Exèrcit contra una de les seves faccions, el Niger Delta Vigilante, dirigida per Ateke Tom. A principi de juny, **el president Umaru Yar'Adua va oferir concretar un programa d'amnistia per als actors armats que operaven a la regió del Delta del Niger**. El MEND va assenyalar que només consideraria una amnistia ben definida i negociada per ambdues parts. A mitjan juliol, el MEND va anunciar l'establiment d'un alto el foc temporal per un període de 60 dies per facilitar l'obertura de negociacions de pau amb el Govern, arran de l'amnistia decretada i l'alliberament del líder del grup armat, Henry Okah, per part del Govern. A mitjan setembre, el MEND va acordar allargar la treva –iniciada el 15 de juliol i que expirava al setembre– durant un mes més, encara que va advertir que això no implicava cap acceptació de l'amnistia oferta pel Govern. El grup va declara-

rar que el procés iniciat per les autoritats nigerianes no preveia l'inici d'un diàleg sobre les causes del conflicte i que, per tant, no abandonaria la lluita armada. L'assessor presidencial per a l'amnistia i cap negociador del Govern, Timi Alaibe, que s'havia reunit amb els líders del MEND, Ateke Tom i Government Tompolo, va informar que uns 6.000 militants havien sol·licitat acollir-se a l'amnistia oferta pel Govern, dels quals 3.000 ja havien estat registrats. Entre les demandes del MEND es trobava la retirada de les Forces Armades de la regió, a més d'ampliar els terminis per a l'amnistia tres mesos més de la data fixada, el 4 d'octubre. Durant la segona quinzena d'octubre, el MEND va declarar un alto el foc indefinit, a partir del 25 d'octubre, amb la finalitat de donar suport al diàleg de pau obert per la presidència. A la segona quinzena de novembre, centenars de militants del MEND que havien lliurat les seves armes es van manifestar a Port Harcourt (estat de Rivers) per demanar el pagament del primer mes de les ajudes per a la desmobilització, xifrat pel Govern en 433 dòlars mensuals. No obstant això, **el portaveu del MEND va considerar fructuosa una reunió mantinguda amb el president, Umaru Yar'Adua, i va assenyalar que podia suposar l'inici d'un diàleg seriós i positiu per arribar a la pau**. La presidència es va expressar en els mateixos termes en referència a la reunió, a la qual també va assistir el premi Nobel de literatura, Wole Soyinka, nomenat membre de l'equip mediador pel MEND.

b) Banya d'Àfrica

En relació amb el contenciós entre **Etiòpia i Eritrea**, a mitjan gener, el Ministeri d'Exteriors etiop va anunciar la seva disposició a entaular un diàleg amb Eritrea per resoldre la disputa fronterera. Poc després, el president libi i nou president de la UA, **Moammar al-Gaddafi, va anunciar a Asmara, la capital eritrea, que impulsaria una iniciativa per resoldre el contenciós entre Eritrea i Etiòpia**, però el president eritreu va rebutjar qualsevol esforç o tipus de mediació. A mitjan agost la Comissió de Reclamacions d'Eritrea i Etiòpia, creada després de la fi del conflicte armat entre ambdós països i amb seu a l'Haia, va ordenar als dos països que paguessin compensacions mútues pels danys causats durant la guerra fronterera que va tenir lloc entre el 1998 i el 2000. La frontera entre ambdós països va continuar en disputa amb els respectius exèrcits apostats en ambdós costats. A mitjan octubre, el primer ministre etiop, Meles Zenawi, va acusar Eritrea de sembrar el caos a la regió i va reiterar la crida a sancionar el Govern d'Asmara pel seu presumpte suport als rebels somalis. També va subratllar que **davant l'actual posició del Govern d'Eritrea era improbable una demarcació fronterera**.

A **Somàlia**, a principi de gener el Govern etiop va anunciar l'inici de la retirada dels 8.000 militars que es trobaven al país, la qual cosa va fer témer un buit de poder i una escalada de la violència. En paral·lel, **es van celebrar converses de pau entre el Govern Federal de Transició (GFT) i la facció moderada de l'ARS a Djibouti sota la facilitació de Nacions Unides**, que estava intentant conformar un Govern en què participessin totes les parts. A final de gener, **el Parlament Federal de Transició, que porta a terme les seves activitats des de**

Djibouti, va escollir en segona volta com a nou president del GFT el líder de l'ARS, l'islamista moderat xeic Sharif Sheikh Ahmed, després de la retirada de la candidatura del fins aleshores primer ministre, Nur Hassan Hussein "Nur Adde"; aquest va ser reemplaçat per Omar Abdirashid Shamarke, el qual en una de les seves primeres declaracions va anunciar que estava disposat a dialogar amb la insurrecció radical. El líder del grup radical al-Shabab, el xeic Mukthar Robow, després d'haver capturat Baidoa (antiga seu del Parlament) després de la retirada de les tropes etiòps, va manifestar la seva oposició al nou president i al nou primer ministre; els va acusar d'haver-se venut a Occident i a l'enemic etiòp, fet pel qual va instar el país a incrementar els atacs contra l'AMISOM, que estava intentant ocupar el buit de poder deixat després de la retirada de les tropes etiòps. A principi de maig, l'ofensiva conjunta portada a terme a Mogadiscio pels grups armats islamistes al-Shabab i Hizbul-Islam va provocar la mort de centenars de persones i el desplaçament d'uns 70.000 civils. Per a molts, aquesta ofensiva dificultava enormement les possibilitats de reprendre les negociacions de pau i establir un Govern d'inclusió que integrés les forces d'al-Shabab liderades pel xeic Dahir Aweys, el qual juntament amb l'actual president del GFT havia liderat els anomenats Tribunals Islàmics l'any 2006. Durant el tercer trimestre, membres del GFT van sol·licitar que la missió de la UA fos substituïda per una missió més sòlida de Nacions Unides. Així mateix, cal destacar la creació del Joint Security Committee per donar suport a les institucions somalis, i format pel GFT, AMISOM i l'Oficina Política de Nacions Unides a Somàlia (UNPOS). A principi de novembre, el grup armat islamista al-Shabab va rebutjar la proposta de diàleg realitzada pel primer ministre del GFT, Omar Abdirashid Shamarke, argumentant que no promouria el diàleg amb aquells que no volguessin implementar la xària o llei islàmica. Dies després, van persistir els greus enfrontaments entre la milícia d'al-Shabab i alguns sectors del seu antic aliat, Hizbul Islam, a la regió de Lower Jubba, al sud del país. Ambdós grups, antics aliats, s'enfrontaven des d'octubre per diversos motius, entre els quals destaca el control i la gestió del lucretiu port de Kismayo, al sud.

Respecte a la situació a la regió de **Darfur (Sudan)**, a mitjan **febrer el grup armat d'oposició JEM va arribar a un principi d'acord amb el Govern** després de reunir-se durant una setmana, sota la mediació de Qatar, a Doha, encara que això no va impedir que continuessin els combats. Segons l'acord de bona voluntat es procediria a l'intercanvi de presoners, amb l'alliberament de les persones que havien estat detingudes a Khartum l'any anterior en relació amb l'atac perpetrat pel JEM a les portes de la ciutat. Així mateix, ambdues parts es van comprometre a cessar la violència contra els camps de desplaçats a la regió de Darfur. No obstant això, no es va arribar a un acord sobre un alto el foc ni un cessament d'hostilitats. A principi d'abril, el JEM va vincular la seva represa de les negociacions a Doha al retorn de les ONG expulsades de Darfur i va rebutjar les iniciatives regionals sorgides d'Egipte i Líbia en un nou intent d'intervenir en el conflicte. Per la seva banda, la facció

de l'SLA, que havia signat els acords de pau el 2006 i estava dirigida per Minni Minnawi, va anunciar la seva intenció de formar un partit polític per presentar-se a les eleccions generals previstes pel febrer de 2010. Poc després, mitjans periodístics de Qatar van anunciar que **delegacions de cinc grups armats de Darfur havien arribat al país per discutir la seva adhesió al procés de pau iniciat al març amb el JEM**. Els grups que al març van signar un acord per participar en aquestes converses a Líbia, van ser l'SLA-Unity, la facció de l'SLA dirigida per Khamis Abdullah Abakr, l'URF, la facció d'Idriss Azrag del JEM i l'SLA-Juba. **Faccions petites van ser absorbides per grups armats més grans, en el que es va definir com una unió per desgast**.

Durant el tercer trimestre els esforços es van concentrar en els diàlegs amb el JEM, principal grup armat de la regió, en un període de reducció general de les hostilitats a la zona. El JEM, tanmateix, va amenaçar amb retirar-se de les converses de pau amb el Govern si altres grups armats d'oposició s'unien a la negociació per separat, tal com pretenien el Govern sudanès, els governs de Líbia i Qatar (ambdós exercien tasques de facilitació), el mediador principal, Djibril Bassolé, i l'enviat especial dels Estats Units al Sudan, Scott Gration. El JEM va proposar que els grups armats que volguessin unir-se al procés negociador ho fessin dins del panel del JEM o del Govern. En aquest sentit, **el Govern d'Egipte va acollir al "Caire el Consultative Forum", una reunió en la qual set grups armats van abordar dues opcions per participar en les negociacions de pau amb Khartum: unificar les seves estructures o bé adoptar una posició negociadora comuna**. El JEM, a més, es va mostrar contrari a la inclusió de líders tribals en les negociacions,

a causa de la complexitat de manejar més de 80 grups ètnics diferents que conviuen a la regió. D'altra banda, en un intent de salvar les negociacions estancades de Doha (Qatar), Líbia que presidia la UA, va celebrar una sèrie de trobades amb els grups armats de la regió. Per la seva banda, el líder del JEM, Khalil Ibrahim, es va reunir a N'djamena (Txad) amb el mediador conjunt de la UA i l'ONU, Djibril Bassolé. Durant la trobada, Ibrahim va reafirmar el seu compromís amb el procés de pau de Doha, i va acordar portar a terme una reunió consultiva a la capital de Qatar relativa a una estratègia global amb relació al procés de pau. La facció de l'SLA Abdel Wahed Al-Nur, que segons fonts diverses compta amb nombrosos suports en molts dels camps de desplaçats de Darfur, va rebutjar participar en les converses de pau de Doha, i va exigir una millora de la seguretat abans que s'iniciés el diàleg.

c) Grans Llacs i Àfrica Central

A **Burundi**, a principi d'abril, el líder de les FNL, Agathon Rwaswa, va anunciar la seva intenció de renunciar a la lluita armada, durant la celebració de la cerimònia simbòlica de desarmament i desmobilització de milers d'excombatents d'aquest grup, a la qual van assistir representants de l'equip mediador sud-africà, de Nacions Unides i de la UA. Per la seva banda, **el president burundès, Pierre Nkurunziza, va mostrar la**

seva satisfacció per l'anunci realitzat per Rwsa i va considerar que la guerra havia finalitzat. Així mateix, les FNL es van constituir formalment com a partit polític. Una de les principals preocupacions en el procés va tenir a veure amb l'escàs nombre d'armes (unes 722) lliurades a les autoritats. A principi de juny, 24 líders del grup armat van ser nomenats per ocupar càrrecs en l'administració de l'Estat. La Iniciativa Regional de Pau per a Burundi va establir una nova estructura per monitorar la implementació de l'acord de pau signat l'any 2006, ratificat el desembre de 2008 i que s'està fent efectiu des d'abril de 2009. Durant el tercer trimestre es van produir importants divisions internes a les files de les FNL. A l'agost, les FNL van decidir expulsar de la formació el seu portaveu, Pasteur Habimana, el paper del qual va ser crucial durant les negociacions de pau, i altres líders de la nova formació política. Habimana va ser acusat pel president de l'agrupació, Agathon Rwsa, d'afavorir el partit en el poder i de malversació dels fons de les FNL. A mitjan setembre, antics alts càrrecs i representants de les FNL, exclosos del partit i acusats de traïció, van denunciar la deriva autoritària i la il·legitimitat del cap del seu expartit, Agathon Rwsa. Aquest va excloure els membres del partit amb una visió crítica i no va convocar un nou congrés ordinari malgrat que l'últim congrés del grup es va celebrar l'any 2004 i en els seus estatuts s'assenyala que s'hauria de celebrar cada tres anys. En finalitzar l'any, al voltant de 21.000 membres de les FNL s'havien desarmat, desmobilitzat i reintegrat a la societat civil, xifra que incloïa més de 1.000 dones combatents i 500 menors soldats. Uns 4.000 combatents de les FNL s'havien integrat en els cossos de seguretat del país.

Al Txad, a mitjan gener diversos grups armats d'oposició es van unir contra el president Idriss Doniby i van crear la Union des Forces de la Résistance (UFR). També es va formar un nou grup armat a Camerun amb l'objectiu d'enderrocar al president Idriss Doniby; aquest grup, anomenat Forces Progressistes pour l'Indépendance et la Renaissance (FPIR), va ser creat pel Forum for Exiled Chadians in Central Africa, conegut pel seu acrònim en francès FECAT. La proliferació de nous grups armats va deteriorar notablement la situació de seguretat i de respecte als drets humans al país, i va augmentar les creixents tensions a la frontera entre el Txad i el Sudan, ja que els grups armats rebels i milícies que comptaven amb el suport del Sudan van llançar importants ofensives en les últimes tres estacions seques, incloent els atacs de 2006 i 2008 contra la capital txadiana, N'Djamena. El líder libi Moammar al-Gaddafi va fer una crida al Txad i el Sudan perquè resolguessin les seves diferències en el marc de la sessió inaugural de la cimera de la Comunitat d'Estats del Sàhara i el Sahel (CEN-SAD) celebrada a Sabratha (prop de Trípoli, Líbia) que va reunir els caps d'Estat i representants polítics dels 28 països membres. A la fi de juliol, **el Govern txadià i un conjunt de tres grups armats van signar un acord de pau a Sirte (Líbia) després de la mediació del líder libi Moammar al-Gaddafi, que ara era el president de la UA.** L'acord va establir un cessament d'hostilitats immediat, l'intercanvi i alliberació de presos en el marc d'una amnistia general, com també que els grups armats podrien tenir activitat política i els seus membres es podrien integrar a les

Forces Armades en el termini de tres mesos. La coalició de grups, anomenada Moviment Nacional, està formada per tres grups armats: UFDD-Renovat (liderat per Issa Moussa Tamboulet), MNR (liderat per Mahamat Ahmat Hamid), i FSR, liderat per Ahmat Hasaballah Soubiane, que és ara el líder d'aquesta coalició de tres grups, formada al juny. La coalició liderada per Timane Erdimi, la UFR, que inclou vuit grups armats, va rebutjar aquest acord perquè s'havia pres per separat i va fer una crida perquè s'establís una taula de negociació inclusiva.

A la República Centrafricana, es va celebrar al mes de febrer la primera reunió del comitè supervisor acordat després de la quarta reunió del comitè de seguiment de l'acord global aconseguit a la capital gabonesa, Libreville, el juny de 2008. El comitè, presidit per Nacions Unides, està format per 15 membres; el delegat del grup armat APRD, en representació de la insurgència del país, i un delegat del Govern van ser nomenats, respectivament, primer i segon vicepresidents. No obstant això, a final de febrer, el grup armat d'oposició FDPC, liderat per Abdoulaye Miskine, va atacar la localitat de Batongofa, a 500 km al nord de Bangui. El líder de l'FDPC va afirmar que 400 excombatents pendents de beneficiar-se del programa de DDR haurien reprès les armes. Per la seva banda, el líder de l'FDPC, i el de l'MLCJ, Abakar Sabone, van signar el 16 de febrer un comunicat conjunt en què amenaçaven amb reiniciar la guerra. Els dos moviments van criticar el nomenament de Jean Jacques Demafouth pel càrrec de vicepresident del Comitè de Supervisió del DDR, nominació que s'havia establert en els acords de Libreville sense el seu beneplàcit. Tot i aquests contratemps, al març Nacions Unides va considerar que les converses de pau de desembre del 2008 suposaven una oportunitat per a la consolidació de la pau al país. En aquest sentit, es van establir diversos comitès per a les àrees de governabilitat i política; seguretat i grups armats, i qüestions socioeconòmiques. Així mateix, es van assolir diversos acords, entre els quals hi havia l'establiment d'un Govern d'integració o la celebració d'eleccions el 2009 o el 2010. A principi d'abril, el líder de l'APRD, Jean-Jacques Demafouth, es va oferir per intervenir entre el Govern i els grups armats encara existents. L'APRD va signar un acord de pau amb l'Executiu a la fi de 2008. A principi de juny, el líder del grup armat MLCJ, i prèviament cofundador de la UFDR, Abakar Sabone, va retornar a Bangui. Sabone, que va estar exiliat durant els últims quatre anys, es va unir al procés de pau el desembre de 2008. Sabone va anunciar que havia arribat a un acord amb el Govern i va afirmar que estava preparat per desarmar als seus combatents. A mitjan juny, tanmateix, es van produir enfrontaments entre l'Exèrcit i el grup armat Convention des Patriotes pour la Justice et la Paix (CPJP). A principi de juliol, **el grup armat FDPC, liderat per Abdoulaye Miskine, va signar un acord de pau amb el Govern en el marc de la cimera de la UA celebrada a Sirte (Líbia).** El líder rebel, exiliat a Líbia, encara no havia signat l'acord global de pau que va concloure el juny de 2008 sota els auspicis de Gabon. El Govern va anunciar l'inici d'un programa de desarmament per a l'APRD, que es desenvoluparà durant tres anys i que afectarà 6.000 combatents en 14 districtes del país.

Respecte a la situació a l'est de la **RD Congo**, a principi de gener es va posar de manifest una important **divisió en el si de la rebel·lió tutsi congoleesa CNDP** amb l'anunci per part del líder militar (cap de l'Estat Major) de la rebel·lió, Bosco Ntaganda, de l'expulsió del general Laurent Nkunda com a líder del grup, per raons de mala governabilitat. Pocs dies després, Laurent Nkunda va ser arrestat arran d'una operació militar conjunta entre les Forces Armades rwandeses i congoleeses. A més a més, la facció del grup armat d'oposició tutsi CNDP, liderat pel general Bosco Ntaganda, àlies "Terminator" i uns altres deu alts càrrecs de la rebel·lió, que dies abans havia afirmat haver depositat el general Laurent Nkunda, líder del moviment, van realitzar una declaració el 16 de gener en què van anunciar la fi de les hostilitats contra les Forces Armades congoleeses. Després que el **Govern i el grup armat d'oposició congolès CNDP signessin un acord de pau el 23 de març**, en el qual es contemplava, entre altres aspectes, la reconversió del CNDP en partit polític, a principi d'abril el mediador en el conflicte i expresident nigerià, Olesegun Obasanjo, i l'expresident tanzà i enviat especial de la UA, Benjamin Mpaka, van instar els líders del país que garantissin la plena aplicació dels acords de pau assolits a la regió. Durant el tercer trimestre no es va atènyer cap tipus d'avenç amb el grup armat d'oposició FDLR, les activitats del qual i les de les Forces Armades congoleeses van provocar el desplaçament de 400.000 persones el primer semestre de l'any. Com a aspecte positiu, cal destacar que a mitjan agost, **els presidents de Rwanda i de la RD Congo es van reunir a Goma (RDC) per restaurar els seus llaços diplomàtics**, el que va ser definit per Joseph Kabila com un gran pas endavant. Es va tractar de la primera trobada oficial dels dirigents de Rwanda i la RD Congo en l'última dècada. Els mandataris van acordar la planificació d'activitats econòmiques conjuntes i la reactivació de la Comissió Permanent Conjunta República Democràtica del Congo-Rwanda, que no ha estat operativa durant els últims 21 anys. Per a Paul Kagame, aquesta trobada va simbolitzar l'amistat, l'estabilitat i les bones relacions entre la RD Congo i Rwanda. No obstant això, un dels punts de desacord entre ambdós dirigents va ser la negativa de Rwanda d'extradir el líder de la milícia tutsi CNDP, Laurent Nkunda, pel supòsit que podria ser condemnat a mort a la RD Congo.

Els presidents de Rwanda i de la RD Congo es van reunir al RD Congo per restaurar els seus llaços diplomàtics

L'intent d'obrir un procés a **Uganda** amb el grup armat d'oposició LRA es va veure de nou truncat durant el primer trimestre, després que el grup portés a terme una gran ofensiva cometent massacres de població civil, saquejos i destrucció de cases. Com a mostra de la **progressiva desintegració del grup**, aparentment a final de gener es va confirmar la **rendició del vicecomandant de l'LRA**, Okot Odhiambo, que es va posar en contacte amb l'OIM per anunciar la seva deserció de les files del grup. A mitjan juny, el president ugandès, Yoweri Museveni, va afirmar que el líder de l'LRA, Joseph Kony, estava enviant novament missatges indicant la seva voluntat d'arribar a un acord de pau i sol·licitant un alto el foc. A final de juliol, diversos líders religiosos, polítics i comunitaris del nord d'Uganda, entre ells l'arquebisbe de la diòcesi de Gulu, John Baptist Odama, van qüestionar les recomanacions de

l'enviat especial del secretari general de l'ONU per al conflicte del nord d'Uganda, Joaquim Chissano, que plantejava la necessitat d'utilitzar mètodes militars paral·lelament a les iniciatives de pau per forçar l'LRA a acceptar unes negociacions de pau. A mitjan agost, el representant de l'LRA, David Matsanga, va anunciar durant les negociacions de pau amb el Govern ugandès a Juba que abandonaria el seu lloc amb la intenció de presentar-se com a candidat per a les eleccions presidencials de 2011. La credibilitat de Matsanga s'havia posat en dubte després que anunciés en repetides ocasions que el líder del grup armat, Joseph Kony, estava disposat a firmar els acords. Dies després, el nou portaveu per a les negociacions de pau de l'LRA, Justine Labeja, va demanar que alguns punts de la proposta d'acord que s'havia de firmar a Kampala l'abril de 2008 fossin revisats; aquests aspectes es referien al futur del seu líder, Joseph Kony, respecte a la petició d'arrest fixada pel Tribunal Penal Internacional, com també a la seguretat i el benestar dels membres de l'LRA que abandonessin la lluita armada. Labeja va assegurar que modificar aquestes parts de l'acord facilitaria la signatura de Kony.

d) Magrib

Sobre les negociacions entre el Marroc i el Front Polisario pel **Sàhara Occidental**, a principi de gener el **secretari general de l'ONU, Ban Ki-moon, va nomenar com a enviat personal pel Sàhara Occidental el diplomàtic Christopher Ross**, exambaixador dels Estats Units a Síria i Algèria. Aquest va visitar al febrer per primera vegada la regió i es va declarar partidari de buscar una solució al conflicte que tingués en compte el dret a l'autodeterminació de la població sahrauí. Com que l'enviat personal del secretari general de l'ONU pel Sàhara va considerar que no es reunien les condicions per a l'inici de les negociacions, es va aprovar la celebració prèvia de "discussions informals" entre les parts. Les negociacions estaven interrompudes des del març de 2008. A final de juliol **el rei del Marroc, Mohamed VI, va anunciar la posada en marxa d'un procés autònom al Sàhara Occidental** i va anunciar la creació d'una comissió consultiva que li presentaria un pla per implementar una regionalització avançada al país, caracteritzat, fins al moment, per una organització territorial altament centralitzada. Segons va anunciar, el procés començaria per les anomenades províncies del sud (Sàhara Occidental), que s'haurien de convertir en un model per a la resta del Marroc. A mitjan agost, **després de dos dies de trobada informal en un hotel de Dürnstein (Àustria), el Marroc i el Front Polisario van acordar reprendre les negociacions sobre el Sàhara Occidental, desbloquejant així uns contactes que es trobaven paralitzats des de feia 18 mesos**. El promotor de la cita va ser Christopher Ross, el qual va assegurar que aquestes converses preliminars s'havien realitzat en un clima de compromís seriós, confiança i respecte mutu. Va quedar pendent la definició de dates i el lloc per a aquestes negociacions, que constitueixen la cinquena ronda després de les celebrades a Manhasset (Nova York). Tanmateix, a mitjan setembre, aquests acostaments es van veure alterats quan l'alt comissio-

nat de Nacions Unides per als Refugiats, Antonio Guterres, va rebaixar a la meitat la xifra de refugiats sahrauís dels campaments de Tindouf, al sud-oest d'Algèria, respecte a la xifra proporcionada pel Front Polisario. El moviment, que defensa la independència del Sàhara Occidental, va assegurar que hi havia 165.000 refugiats en territori algerià. A l'octubre, l'egipci Hany Abdel-Aziz va ser nomenat representant especial del secretari general pel Sàhara Occidental i cap de la MINURSO.

Amèrica Llatina

Amb relació al conflicte de **Colòmbia**, a principi d'any l'alt comissionat per la Pau, Luis Carlos Restrepo, va presentar la seva dimissió irrevocable i va ser substituït per Frank Pearl, que exercia les funcions d'alt conseller per a la Reintegració. A mitjan febrer, l'ambaixador dels Estats Units a Bogotà, William Brownfield, va sorprendre en afirmar que el Govern del seu país estaria disposat a escoltar propostes que contribuïssin a la recerca d'una solució del conflicte colombià i a estudiar la situació jurídica dels presos de les FARC a les presons del seu país. A final de febrer, des del Congrés dels Estats Units fonts del Partit Demòcrata van revelar que el finançament del Pla Colòmbia el 2009 es mantindria en 545 milions de dòlars, però canviaria la seva distribució interna, es donaria més prioritat a l'ajuda per a programes socials i de suport a la reinserció d'excombatents. A més a més, el nou text del Pla Colòmbia va augmentar la condicionalitat de l'ajuda i demanava al Departament d'Estat que informés regularment el Congrés sobre la situació de drets humans a Colòmbia i realitzés el seguiment de la desmobilització de les xarxes paramilitars, assegurant que el Govern tallava els seus vincles amb aquestes. A principi de setembre, el president Álvaro Uribe va rebre el suport majoritari del Parlament en el seu projecte de realitzar un referèndum sobre la seva possible reelecció a un tercer mandat. El president de Veneçuela, Hugo Chávez, va proposar durant la Cimera d'UNASUR a Bariloche la creació d'un grup regional que s'ocupés de gestionar una iniciativa de pau per a Colòmbia. Aquesta proposta va ser secundada pel president equatorià, Rafael Correa. Cal destacar, així mateix, que en l'informe més recent de la Unitat de Justícia i Pau de la Fiscalia, es va assegurar que els paramilitars havien confessat haver assassinat 21.000 persones els últims 22 anys.

Pel que fa a les **FARC**, a principi de febrer, Alfonso Cano, màxim dirigent de l'organització guerrillera, va expressar que el seu moviment tenia voluntat de dialogar amb el Govern actual, sobre la base que s'atorguessin les garanties necessàries per als seus portaveus, i va reiterar la plataforma bolivariana per a un nou Govern, continguda en 11 punts o demandes. A principi d'abril, el president Álvaro Uribe els va proposar el cessament de les seves activitats armades durant tres o quatre mesos com a condició prèvia a l'inici d'un diàleg de pau. Prèviament, el Govern havia anunciat la seva nova estratègia per aniquilar la guerrilla, que va ser descrita com un salt qualitatiu en la lluita contra els grups armats. El mateix mandatari havia descartat amb anterioritat qualsevol possibilitat de diàleg o negociació per a l'intercanvi humanitari de presoners. El secretari de les FARC, en

una carta dirigida a Colombianos y Colombianas por la Paz (CCP), va rebutjar la petició del president Uribe, al mateix temps que van insistir que qualsevol pas que es vulgui donar cap a la pau requerirà bilateralitat. Posteriorment, les FARC van demanar a UNASUR i a l'ALBA incloure en les seves agendes de treball **la solució política del conflicte colombià**, com a preocupació permanent dels països llatinoamericans.

Amb relació a l'estancat procés amb la guerrilla de l'**ELN**, a principi de maig, el comandament central d'aquesta, en la seva carta de resposta dirigida a Colombianos y Colombianas por la Paz (CCP), va plantejar que no hi haurien temes vetats en el marc d'un eventual procés de diàleg i negociació, i va puntualitzar la seva disposició que es tractessin a la taula els temes del segrest, la desaparició forçada i els presos polítics. A la missiva van insistir que tots els sectors de la societat haurien de tenir un paper protagonista en el moment de construir els continguts per a la solució política. Finalment, va advertir que no acceptarien cap tipus de precondicions, en al·lusió directa a la interposada per l'anterior alt comissionat per la Pau, Luis Carlos Restrepo, el qual havia exigit la concentració dels combatents i militants de l'ELN i les seves corresponents identificacions, per materialitzar un cessament del foc i les hostilitats. A principi de setembre, el comandament central de l'ELN, en una carta enviada al president equatorià, Rafael Correa, que va assumir la presidència d'UNASUR, va demanar a aquest organisme d'integració regional que acompanyés un procés de solució política del conflicte intern colombià.

Àsia i Pacífic

a) Àsia Meridional

A l'**Afganistan**, a mitjan gener, el cap dels serveis d'intel·ligència d'Àrabia Saudita, el príncep Muqrin bin Abdulaziz Al Saud, es va reunir amb representants del Govern afganès, en el que podria ser un intent de mediació entre la insurrecció talibana i les autoritats afganeses. El representant saudita es va reunir amb el president afganès, Hamid Karzai, i membres del seu gabinet, com també amb líders de l'oposició política. El president Hamid Karzai va afirmar, tanmateix, que les negociacions amb els talibans només podien portar-se a terme per la via governamental, després de l'aparició d'algunes informacions que apuntaven que soldats danesos havien mantingut converses amb líders locals en què també havien estat presents representants talibans. Setmanes després, l'enviat del president nord-americà, Richard Holbrooke, va afirmar que guanyar la guerra de l'Afganistan seria molt més dur que guanyar la de l'Iraq i va anunciar un canvi en la política nord-americana cap a aquest país. No obstant això, l'enviat nord-americà va assenyalar que descartava negociacions amb el nucli dur de la insurrecció talibana, i també es va mostrar contrari als acords que s'havien assolit recentment amb la insurrecció talibana pakistanesa. Per la seva banda, el president nord-americà, Barack Obama, va assenyalar que la reconciliació amb els talibans podria ser una iniciativa important en un conflicte armat en el qual no era previsible una victòria militar nord-americana. A final d'agost, el general Stanley

McChrystal, al comandament de les forces internacionals i nord-americanes desplegades al país, va destacar la necessitat d'una nova estratègia militar al país i va constatar el fracàs de la vigent. McChrystal va qualificar de greu la situació a l'Afganistan i va assenyalar que la prioritat hauria de ser la protecció de la població i no la lluita contra la insurrecció talibana. A mitjan octubre, la secretària d'Estat nord-americana, Hillary Clinton, va afirmar que el Govern estava estudiant la possibilitat d'acostament als talibans, com a part d'una nova estratègia per al país. Poc després, Hamid Karzai va ser proclamat vencedor de les eleccions presidencials per la Comissió Electoral Independent (CEI) després que el seu rival Abdullah Abdullah es retirés de la segona volta. Abdullah va al·legar que la CEI, a la qual es va responsabilitzar del frau en la primera volta, continuava intacta, la qual cosa anul·lava les garanties que la segona volta es realitzés sense frau. Durant la segona quinzena de novembre, el representant especial dels Estats Units per a l'Afganistan, Richard Holbrooke, va confirmar que **Àrabia Saudita havia iniciat un procés de diàleg amb els talibans i va assenyalar que els Estats Units donarien suport a qualsevol iniciativa saudita**. Segons la premsa saudita, l'ambaixador nord-americà per a l'Afganistan, el general Karl Eikenberry, hauria mantingut converses amb l'exministre d'Exteriors talibà, el mul·là Mutawakil, a Kabul. Eikenberry li hauria ofert reconèixer el Govern talibà en diverses províncies –Helmand, Kandahar, Arakzan, Kunar i Nuristán– a canvi que els talibans cessessin els atacs contra les Forces Armades dels Estats Units al país. Mutawakil faria arribar aquesta proposta al mul·là Omar. En les negociacions amb els talibans estarien participant també el Pakistan i el Regne Unit, tot i que, de moment, s'estarien portant a terme amb comandaments intermedis dels talibans, i no amb la cúpula dirigent.

Respecte als diferents conflictes armats que afronta l'Índia, cal assenyalar que a final d'any, **el ministre d'Interior, P. Chidambaram, va afirmar que estava disposat a dur a terme negociacions serioses amb la insurrecció maoista**; va afirmar que no es tractava de terroristes i que entre les seves reivindicacions hi havia assumptes importants sobre la falta de desenvolupament del país. Chidambaram va assenyalar que no els demanava que lliuressin les armes, sinó únicament que abandonessin la violència. A més a més, va remarcar que els governs dels estats amb presència naxalita –present en més de 20 estats– estarien involucrats en les negociacions. A l'estat d'Assam, a principi de gener, les companyies Alpha i Charlie del batalló 28è de l'ULFA, que havien anunciat un alto el foc de manera unilateral al mes de juny, van crear una **nova organització a la qual van anomenar ULFA Pronegociacions**, encapçalada per Mrinal Hazarika. A més a més, van anunciar que renunciaven a la demanda de sobirania i independència i que treballarien per aconseguir més autonomia a l'estat d'Assam. No obstant això, aquesta facció va assenyalar que l'exigència del Govern de depositar les armes com a condició indispensable per mantenir negociacions de pau era inacceptable i va amenaçar amb reprendre la seva activitat armada si no s'iniciaven converses. Malgrat això, el Govern va anunciar que reforçaria les operacions contra aquest grup armat, i va descartar acostaments. Pocs dies després, el Govern va anunciar un enduriment de les condicions per als grups

armats amb qui mantenia acords d'alto el foc, els quals havien de designar campaments per a l'acantonament dels seus membres. Sobre les negociacions amb la facció pronegociadora de l'NDFB, el Govern va anunciar a principi de gener **l'extensió de l'acord d'alto el foc per sis mesos més**. No obstant això, el Govern va manifestar que l'acord seria suspès immediatament en cas de violacions de l'alto el foc. L'NDFB va demanar al maig al Tribunal Suprem de Guwahati que es retirés la il·legalització que hi havia sobre l'organització, ja que aquesta havia acceptat la Constitució índia. El secretari general del grup, Gobinda Basumary, va presentar la petició davant de l'alt tribunal i va destacar que el grup armat mantenia un acord d'alto el foc des de maig del 2005 i que els seus integrants residien en els camps designats per a l'acantonament. D'altra banda, l'acord d'alto el foc amb el grup armat d'oposició DHD(N) també es va estendre un any més després de les negociacions mantingudes per representants dels governs central i estatal així com del grup insurgent. El DHD(N) va mostrar la seva satisfacció pel resultat de la trobada. A mitjan setembre **el grup armat d'oposició DHD-J, també conegut com a Black Widow, va iniciar un procés de rendició i lliurament de les armes** després de l'últim enviat pel Govern per tal que es lliuressin abans del 15 de setembre sota amenaça d'una operació militar a gran escala. Els 350 integrants del grup armat serien traslladats a centres d'acantonament. Les negociacions es van iniciar a l'agost, després que el Govern rebutgés una proposta d'alto al foc del grup armat i li exigís el lliurament de les armes. Durant la segona quinzena de novembre, **el Govern va establir un límit d'un any per arribar a acords amb els grups armats amb els quals s'havien pactat altos el foc**, DHD(J), UPDS i NDFB (facció pronegociacions). L'interlocutor designat pel Govern, P.C. Haldar, portarà a terme les negociacions amb els tres grups. El Govern va assenyalar que no volia repetir situacions anteriors en què les negociacions es van perllongar diversos anys. Les tres organitzacions van presentar els documents amb les seves demandes.

A l'estat de Nagalàndia, a mitjan gener el líder de l'NSCN-IM, Isaac Chisi Swu, va mostrar el seu compromís amb la resolució del conflicte per la via pacífica. A principi de juny, **el grup armat d'oposició NSCN-K va afirmar que estava preparat per iniciar negociacions de pau formals amb el Govern de l'Índia**, vuit anys després d'haver arribat a un acord d'alto el foc amb Delhi. L'NSCN-K es va mostrar disposat a no establir cap precondició per al diàleg i va afirmar que qüestions com la sobirania podien ser discutides en la taula de negociació, però sense que es convertissin en un obstacle per a l'inici de les negociacions. A mitjan juny, **el Fòrum per la Reconciliació Naga va anunciar la signatura d'un acord, el Pacte de Reconciliació, entre les diferents faccions de la insurgència naga**. El document va ser signat pels dirigents dels principals grups armats d'oposició nagues: l'NSCN-IM, el Govern Federal de Nagalàndia (creat el 1956 per la primera organització insurgent naga, l'NNC), i el GPRN/NSCN (establert per l'NSCN-K). El Govern central va instar el grup NSCN-IM a estudiar en detall la Constitució índia i suggerir possibles esmenes que poguessin contribuir a resoldre el conflicte naga. **L'NSCN-IM va afirmar que no acceptava la Constitució índia com a base per a una solució al**

problema naga, tal com havia declarat el Govern, i va assenyalar que s'havia acordat un enteniment sobre l'autonomia en el marc de la Carta Magna. El grup armat va negar que s'hagués produït qualsevol discussió bilateral sobre una fórmula d'autonomia com havia assenyalat el Govern. A mitjan setembre, l'NSCN-IM va assenyalar que el paquet de pau ofert pel Govern indi a les diferents organitzacions insurgents nagues contradia els acords bilaterals assolits, ja que l'NSCN-IM era l'única organització insurgent amb un mandat per negociar amb el Govern. Aquesta mesura contradiria l'acord signat el 1995 a París pel Govern indi i el grup armat, i en la seva opinió només pretenia crear divisions entre els nagues. El 1995 es va acordar que les negociacions de pau bilaterals serien al nivell de primer ministre, en emplaçaments situats fora del territori indi i sense condicions per cap d'ambdues parts.

Respecte al contenció entre **l'Índia i el Pakistan** pel **Caixmir**, a mitjan febrer la Policia pakistanesa va detenir el dirigent del grup armat d'oposició Hizbul Mujahideen, Muzaffar Ahmad Dar, comandant en cap d'operacions del grup armat. A mitjan juny, l'organització independentista JKLF va celebrar la trobada entre els líders indi i pakistanès i va destacar que la via del diàleg era l'única possible per resoldre la situació actual. A mitjan juliol, l'Índia va expressar reiteradament que la represa del diàleg estava condicionada als avenços que fes el Pakistan en la detenció i processament dels responsables dels atemptats de Mumbai. D'altra banda, ambdós països van decidir reprendre el comerç bilateral, també suspès des dels atemptats. No obstant això, a principi d'agost fonts governamentals paquistaneses van anunciar que el llançament d'un submarí de propulsió nuclear "Arihant" per part de l'Índia, podia suposar una amenaça per a la pau i l'estabilitat regional, com també per als avenços realitzats en el procés de pau entre ambdós països, dues setmanes després que acordessin reprendre les converses de pau. A principi d'octubre, **l'Índia va rebutjar el nomenament d'un enviat especial per al Caixmir per part de l'Organització de la Conferència Islàmica (OCI)**, i va assenyalar que no podia interferir en els assumptes interns de l'Índia. Mirwaiz Umer Farooq, líder de l'APHC va afirmar que una delegació de pau es desplaçaria a Delhi i Islamabad per tractar de reduir les tensions entre ambdós països i reprendre el diàleg. A principi de novembre, **el Govern central va anunciar que estava preparant un conjunt de mesures polítiques per a l'autonomia de Jammu i Caixmir que haurien d'iniciar-se en els pròxims dos anys.** Aquestes mesures eren fruit dels grups de treball establerts l'any 2006 i feien referència a les relacions entre l'Estat i el Govern central, les mesures de creació de confiança, l'enfortiment de les relacions a través de la Línea de Control (frontera *de facto* entre l'Índia i el Pakistan), el desenvolupament econòmic i la governabilitat a l'Estat. Durant la segona quinzena de novembre, els líders moderats de la coalició de partits independentistes APHC, Mirwaiz Umar Farooq, Abdul Gani Bhat i Bilal Lone, es van reunir amb el ministre d'Interior, Palaniappan Chidambaram, per segona vegada en secret. Chidambaram no va efectuar cap declaració referent a això, però amb anterioritat havia assenyalat que s'iniciaria un procés de "diplomàcia silenciosa". No obstant això, altres sectors de l'APHC, especialment l'encapçalat per Syed Ali Shah Geelani, es van mostrar

contraris a unes negociacions amb Delhi, insistint en la necessitat que aquestes fossin tripartides i comptessin amb la participació del Pakistan.

Al Nepal, el Govern va arribar a un acord de cinc punts amb el grup armat d'oposició Liberation Tigers of Terai Eelam després d'unes negociacions mantingudes a Birgunj. Aquest acord va establir que el Govern garantiria la seguretat dels integrants del grup mentre duressin les negociacions, i el grup armat es va comprometre a no portar a terme activitats armades durant el període de diàleg. Al març es van produir enfrontaments entre la policia i manifestants a la zona de Chitwan durant la celebració de protestes per part de la comunitat tharu. No obstant això, després d'haver arribat a un acord amb el Govern, la vaga general es va desconvocar. L'acord va contemplar que la població tharu no es classificaria en la mateixa categoria que la població madhesi, el que els privaria de quotes específiques per accedir a llocs governamentals. Aquesta era la principal reivindicació del grup. A més a més, van acusar el Govern maoista d'haver traït la promesa de garantir més autonomia. A principi de maig, l'organització tharu TJSC va desconvocar una vaga de dues setmanes després d'haver iniciat un procés de diàleg amb el Ministeri de la Pau i Reconciliació. Les principals demandes de les organitzacions tharu feien referència al reconeixement d'aquest grup ètnic i a més representació en les institucions. A principi de juliol, el recent nomenat ministre per la Pau i la Reconstrucció, Rakam Chemjong, va negar que en un futur es mantinguessin converses de pau amb totes les organitzacions armades madhesis, assenyalant que la majoria no eren grups polítics i que estaven implicades en activitats criminals. Chemjong va afirmar que aquelles organitzacions que haguessin comès extorsió, segrest i assassinat no eren polítiques. A final del mateix mes, i coincidint amb la decisió governamental d'engegar una nova estratègia de seguretat al país, **quatre grups armats que operaven a la regió de Terai van anunciar la creació d'una coalició de forces.** Els líders de Madhesi Mukti Tigers, Madhesi Virus Killers, Terai Samyukta Janakranti Party Nepal i la facció Rajan Mukti del Janatantrik Terai Mukti Morcha van realitzar una conferència de premsa conjunta on van manifestar la seva disposició per treballar de forma coordinada. El Govern ja havia realitzat prèviament una primera ronda de converses amb aquests grups. Els grups van acusar el Govern de no implementar els acords assolits en la primera ronda de negociació, de no actuar d'una forma seriosa amb relació a les converses de pau i van exigir la convocatòria d'una segona ronda amb els grups de Terai.

Sobre els diferents conflictes i les negociacions que es realitzen en diverses zones del **Pakistan**, cal assenyalar que a la regió de **Balutxistan**, a principi de gener els grups armats d'oposició BLA, BRA i BLF van anunciar la fi de l'alto el foc decretat de manera unilateral quatre mesos abans. Un portaveu del BLA va assenyalar que es va declarar l'alto el foc amb l'objectiu d'obtenir una resposta per part del Govern, però que la continuació de l'operació militar els obligava a reprendre immediatament les seves activitats armades. A mitjan març, a més, el Govern dels Estats Units estava considerant la possibilitat d'expandir les seves operacions militars al Pakistan i dur atacs contra bases talibanes a Balutxistan,

zona en la qual resideixen els màxims líders del moviment talibà. A mitjan setembre el Govern va anunciar que retiraria els càrrecs contra els líders polítics balutxis i que aprovaria una amnistia general per als presos polítics, després que el president, Asif Ali Zardari, i el primer ministre, Yousuf Raça Gilani, acceptessin les recomanacions fetes pel comitè sobre Balutxistan del partit PPP. L'amnistia inclouria els líders de la tribu Bugti. El president Zardari va assenyalar que s'hauria de crear un entorn que permetés el retorn de la població desplaçada i exiliada i que es posarien en marxa mesures per plantar cara als greuges soferts per la població durant dècades. A la segona quinzena de novembre, el Govern va presentar davant el Senat i l'Assemblea Nacional un pla per a Balutxistan, en el qual es contemplaven reformes constitucionals per incrementar l'autonomia de la província. A més a més, el pla va incloure un ampli llistat de mesures encaminades a promoure el diàleg polític amb tots els actors de la província. Els parlamentaris balutxis i paixuts de tots els partits polítics, incloent els governants, van rebutjar la proposta assenyalant que era clarament insuficient, i que sense un augment significatiu de l'autonomia de la província aquesta mancava de sentit.

Pel que fa a la **Província de Frontera Nord-occidental del Pakistan**, a mitjan febrer el Govern va signar un acord amb l'organització talibana Tehreek-i-Nafaz-i-Shariat-i-Mohammadi –encapçalada per Maulana Fazlullah i integrant de la coalició talibana Tehrik-i-Taliban Pakistan (TTP)– pel qual el Govern va accedir a la imposició de la xària a la regió Malakand, que inclou la vall de Swat. El Govern dels Estats Units va mostrar la seva preocupació per l'acord assolit a Swat, assenyalant que es tractava d'una rendició enfront de la insurrecció talibana. D'altra banda, els talibans van afirmar que no lliurarien les armes a Swat com a part de l'acord assolit amb el Govern per a la implantació de la xària a la zona, ja que aquest lliurament seria contrari a l'islam. Els talibans van anunciar que estendrien la seva lluita a altres zones del país fins aconseguir els seus objectius. A principi de maig, tanmateix, les forces de seguretat paquistaneses van intensificar l'operació militar contra la insurrecció talibana a la zona, especialment als districtes de Swat, Malakand i Dir. La intensificació de l'operació militar es va produir després que el primer ministre es dirigís a les Forces Armades el 7 de maig i assenyalés que la bona voluntat del Govern en signar un acord de pau amb la insurrecció talibana i acceptar la implantació de la xària en determinades zones havia estat mal interpretada. A mitjan juny es van produir importants enfrontaments entre les forces de seguretat i insurgents talibanes. Les Forces Armades van iniciar una ofensiva a Waziristan Sud contra les zones controlades per la insurrecció talibana, lleial al comandant Baitullah Mehsud. D'aquesta forma, **es van trencar tots els acords parcials assolits**. A principi de juliol el ministre d'Informació va afirmar que les operacions militars s'havien completat a Swat i Bunner, i que les condicions de seguretat actuals en ambdós districtes permetien el retorn de la població desplaçada als seus llocs d'origen. A mitjan agost, el principal portaveu del grup armat TTP, Maul Umar, capturat per les forces de seguretat, va confirmar la mort del líder del TTP, Baitullah

El president de Sri Lanka va declarar la fi del conflicte armat després de la derrota del grup armat tamil LTTE

Mehsud, a causa d'un atac amb míssils dels Estats Units a principi de mes. A la segona quinzena de novembre, el líder talibà Maulana Fazlullah, a qui les Forces Armades afirmaven haver matat al mes de juliol, va reaparèixer després de diversos mesos i va fugir a l'Afganistan. Fazlullah va assenyalar que aviat realitzarien nous atacs a gran escala contra les forces de seguretat a Swat.

A **Sri Lanka**, les Forces Armades van negar al febrer que existís cap possibilitat d'una rendició negociada de l'LTTE, i van assenyalar que aquesta rendició hauria de produir-se de manera incondicional. A principi d'abril, el Govern va afirmar haver capturat la totalitat del territori sota control de l'LTTE i va assenyalar que la fi del conflicte estava molt pròxima. El Govern de Sri Lanka va demanar al de Noruega que abandonés completament el seu paper de facilitador de pau, després que l'ambaixada de Sri Lanka en aquest país sofriés un atac que va ser atribuït a l'LTTE per part de l'Executiu cingalès. Paral·lelament, el Govern va rebutjar frontalment la declaració d'alto el foc de l'LTTE del 26 d'abril, i va instar el grup a rendir-se o acceptar la seva destrucció. A final de maig, **el president, Mahinda Rajapakse, va declarar la fi del conflicte armat un dia després que s'anunciés la mort del líder de l'LTTE, Velupillai Prabhakaran, després de 26 anys d'enfrontaments**. El grup armat, que, per primera vegada, va reconèixer la mort del seu líder, es va mostrar disposat a iniciar un procés democràtic per a la defensa dels drets de la població tàmil. No obstant això, el president, Mahinda Rajapakse, va assenyalar que aquesta possibilitat no es contemplava. A mitjan juny, **l'LTTE va anunciar la formació d'un Govern provisional de transició per assolir l'autodeterminació** per al poble tàmil i que un comitè encapçalat per l'advocat tàmil exiliat Rudrakumar Viswanathan lideraria el procés. No obstant això, a mitjan setembre, activistes polítics exiliats de l'LTTE van anunciar que formarien un Govern a l'exili, després que el líder del grup, Selvarasa Pathmanathan, hagués estat detingut. El nou Govern tindrà la seva seu en alguns dels països que acullen la diàspora tàmil a l'exili. L'LTTE va anunciar que se celebraran eleccions el mes d'abril.

b) Àsia Oriental

A principi de març, **el primer ministre de la Xina va expressar la disposició del seu Govern a entaular converses amb Taiwan sobre qüestions polítiques i militars amb l'objectiu d'aconseguir un acord de pau entre ambdues parts**. Per la seva banda, el Govern taiwanès va expressar el seu desig de tractar les relacions econòmiques i, posteriorment, abordar qüestions polítiques. A la segona quinzena d'abril, la Xina i Taiwan van arribar a un acord per permetre la inversió a través de l'estret de Taiwan, en un nou pas per millorar les relacions entre ambdós. Es tracta del tercer acord entre les parts enfrontades des que el nou Govern de Taiwan va arribar al poder. En el comunicat també es va afirmar que ambdues parts tenien una oportunitat única i històrica i que promourien la inversió econòmica xinesa cap a Taiwan, l'economia del qual va entrar en recessió l'any

passat. A la segona quinzena d'octubre, es va anunciar que la Xina i Taiwan tindrien representants permanents en els seus territoris, una mesura que s'emmarcava en el procés de distensió iniciat després de l'arribada al poder del president taiwanès Ma Ying-jeou l'any passat. Segons fonts governamentals de Taipei citades per la premsa, la decisió d'establir sengles representacions permanents responia al significatiu augment en el flux de turistes en ambdues direccions.

Respecte al conflicte sobre el **Tibet**, a final de febrer i coincidint amb el 50è aniversari de l'ocupació de la regió, el **Govern xinès va publicar un informe en el qual va declarar la seva negativa a concedir la independència o alts nivells d'autonomia al Tibet**, i va acusar de nou el Dalai Lama de provocar inestabilitat a la regió. A final de maig, un representant del Dalai Lama, Kelsang Gyaltsen, va declarar que el Govern tibetà a l'exili estava preparat per al reinici de les converses amb el Govern xinès, bloquejades des de l'octubre de 2008. Kelsang Gyaltsen va recordar de nou que la seva principal demanda, l'autonomia i no la secessió, estava en plena concordança amb la Constitució xinesa. A més, va declarar que s'estaven organitzant trobades entre grups de tibetans i xinesos per tal de millorar la comunicació i l'enteniment entre ambdues parts. Entre el 2002 i el 2008 es van dur a terme nou rondes de negociacions entre funcionaris xinesos i representants del Dalai Lama.

c) Sud-est Asiàtic

A les **Filipines**, l'exdirector de Policia i fins a aquell moment sotsdirector general del Consell Nacional de Seguretat, Avelino Razon, va ser nomenat, a mitjan gener, nou conseller presidencial per al procés de pau en substitució d'Hermogenes Esperon, que va ser nomenat màxim responsable del Presidential Management Staff. A final d'any, Razon va ser substituït per A.T. Abaya. Quant al procés de negociació amb el **MILF**, a principi d'any el nou cap del panel negociador del Govern amb aquest grup, Rafael Seguis, va anunciar que el seu equip viatjaria en breu a Kuala Lumpur per discutir amb el Govern malaisi, facilitador de les converses en els últims anys, la represa del procés negociador. El MILF va celebrar el viatge del panel negociador governamental a Malàisia però alhora va recalcar la seva negativa a reprendre les converses fins que el Govern no posés fi a l'ofensiva militar contra el grup en diverses zones de Mindanao. Al febrer, Razon va assenyalar que el Govern treballaria en diverses mesures de creació de confiança, i es va mostrar disposat a revisar la naturalesa i l'estructura del procés de facilitació per tal de millorar-lo. El Govern va portar a terme consultes amb diferents experts internacionals, incloent una delegació britànica que va participar en les negociacions de pau a Irlanda del Nord. A més, un equip del Centre per al Diàleg Humanitari es va reunir amb diversos líders del MILF, amb l'objectiu de desbloquejar el procés.

Al juny, el Govern va declarar la seva intenció de signar un acord de pau amb el MILF abans que el 2010 finalitzés el mandat de la presidenta, Gloria Macapagal

Arroyo, i va oferir la represa de les converses de pau si prèviament se signava un acord de cessament d'hostilitats supervisat per l'International Monitoring Team. A més a més, va sol·licitar la participació de l'Organització de la Conferència Islàmica en la resolució del conflicte ja que va considerar que seria molt difícil assolir un acord definitiu en un format de negociacions bilaterals. Al juny, una delegació del MILF va visitar Irlanda del Nord, per invitació del Govern britànic, per conèixer l'experiència d'aquest país en processos de pau. Poc després, la presidenta Gloria Macapagal Arroyo, va ordenar la suspensió de l'ofensiva militar contra el MILF a Mindanao, en un nou intent de reobrir les negociacions de pau. El grup va respondre recíprocament a l'ordre d'Arroyo frenant els seus atacs contra posicions militars al sud. A mitjan setembre, el **Govern i el MILF van signar a Kuala Lumpur l'acord marc sobre la formació d'un grup internacional de suport al procés de negociació**. A la fi d'octubre, el Govern filipí i el MILF van signar un acord per a la protecció de la població civil, que es va assolir sota els auspicis del Govern malaisi i rubricat a Kuala Lumpur. El pacte compromet les parts a prendre totes les mesures necessàries per evitar la mort de civils o l'impacte sobre aquests o sobre infraestructures o béns civils, com també facilitar la provisió d'assistència i ajuda humanitària. A més, el Govern i el MILF van acordar estendre el mandat de l'International Monitoring Team, que a partir d'ara inclou la supervisió, verificació i notificació sobre el compliment de les parts amb la protecció dels civils. Durant la segona quinzena de novembre, es van reunir a Malàisia, sota la facilitació de Datuk Othman Bin Abdul Razak, els panels negociadors del Govern i del MILF, a més de representants dels governs i les ONG que formen part de l'International Contact Group (Centre per al Diàleg Humanitari, Conciliation Resources, Mohammedia i The Asia Foundation), i va reafirmar la seva voluntat de signar un acord de pau.

Sobre les negociacions amb el grup **MNLF**, a principi de febrer el Govern va aprovar una Ordre Executiva per esmenar la Llei Orgànica que va crear la Regió Autònoma del Mindanao Musulmà (RAMM). Al març, **l'MNLF va declarar que havia iniciat converses amb el MILF per acostar posicions i plantejar una solució comuna al conflicte a Mindanao**. No obstant això, a principi de maig, unes 10.000 persones es van veure obligades a abandonar les seves llars pels enfrontaments entre el MILF i l'MNLF a les províncies de Maguindanao i Sultan Kudarat. Algunes fonts van declarar que els enfrontaments es podien atribuir al fenomen conegut com a "rido" i a la rivalitat entre els líders d'ambdós grups. El secretari general de l'OCI va instar el Govern filipí a implementar plenament l'acord de pau signat amb l'MNLF el 1996. Durant els últims mesos, l'OCI havia facilitat diverses reunions de treball entre representants del Govern i de l'MNLF per desenvolupar plenament els continguts d'aquest acord. A l'agost, el fundador de l'MNLF, Nur Misuari, va acusar les Forces Armades d'haver comès una massacre. Manila va declarar que aquest incident no alteraria el procés de negociació amb l'MNLF per revisar i implementar plenament l'acord de pau de 1996.

El Govern de Filipines i el MILF van acordar la formació d'un grup internacional de suport al procés de negociació

Sobre els acostaments amb el grup armat **NPA** i el seu braç polític, l'**NDF**, a final de febrer el conseller presidencial per al procés de pau, Avelino Razon, va declarar que en un o dos mesos es podrien reprendre els contactes informals amb l'**NDF** amb l'objectiu de continuar el procés de negociacions formals, interromput el 2004. Segons Razon, el Govern estaria considerant acceptar bona part de les 13 condicions exigides per l'**NDF** per reprendre les converses de pau, fins i tot si prèviament no es declarés un alto el foc. Per la seva banda, l'**NDF** es va mostrar disposat a reprendre les converses en el punt en el qual es van estancar el 2004 si el Govern acceptés algunes de les seves demandes. El Govern i l'**NDF** (braç polític de l'**NPA**) van anunciar la seva intenció de continuar negociacions oficials de pau durant el mes d'agost a Oslo (Noruega). Aquest anunci es va produir després que en una trobada informal entre ambdues parts, facilitada per Noruega, l'**NDF** es comprometés a no exigir la seva retirada de les llistes d'organitzacions terroristes de la UE i els Estats Units com a precondition al diàleg. Durant l'anunci de la represa de les converses, el Govern va declarar que el panel negociador del Govern estava en permanent contacte amb José María Sison, líder i fundador del moviment comunista, i Luis Jalandoni, cap del panel negociador de l'**NDF**. A mitjan juliol, Luis Jalandoni, va arribar a Manila per preparar la represa de les converses de pau amb el Govern. El reinici del diàleg es va acordar després que el Govern oferís garanties de seguretat i immunitat a l'equip negociador de l'**NDF**, renunciés a la signatura d'un acord de cessament d'hostilitats de llarga durada i es comprometés a sol·licitar al Departament de Justícia l'alliberament de tres negociadors de l'**NDF**.

A finals de juliol, l'**NDF** va acordar incloure el desarmament de l'**NPA** a l'agenda de les negociacions de pau que es reprendrien a Noruega. Les converses, tanmateix, es van posposar temporalment pel desacord entre les parts sobre l'alliberament de 14 membres de l'**NPA**. D'altra banda, el Govern va criticar que l'**NPA** imposés precondicions a la represa del diàleg, com també diversos atacs presumptament perpetrats per l'**NPA** en algunes regions del país. No obstant això, a mitjan setembre, l'**NDF** va ordenar al grup armat d'oposició **NPA** incrementar les seves ofensives contra les tropes nord-americanes desplegades a Mindanao. Aquest anunci es va produir pocs dies després que els governs de Filipines i els Estats Units anunciessin la seva intenció d'enfortir la seva cooperació en matèria de contrainsurgència, especialment contra el grup armat d'oposició **Abu Sayyaf**. El Govern va anunciar la seva predisposició a continuar amb les converses exploratòries de pau amb l'**NDF**, però, alhora, va declarar que abandonaria l'esforç d'assolir un acord de pau amb l'**NPA** si l'**NDF** continuava sabotejant el procés de pau. Aquestes declaracions es van produir després que s'interrompessin els contactes entre ambdues parts per la demanda de l'**NDF** que s'alliberessin deu dels seus líders empresonats. El Govern en va alliberar només dos, i va acusar l'**NDF** de voler obtenir a la taula de negociació el que no podia aconseguir als tribunals. A més, Manila va acusar l'**NDF** de no voler tractar qüestions de desarmament o cessament de les hostilitats i de ser presoner de les opinions i estratègies de Benito i Wilma Tiamzon, veritables líders del moviment comunista segons el Govern, la qual

cosa, si fos certa, significaria una important i decisiva escissió en el grup.

Pel que fa al conflicte a la regió indonèsia de **Papua Occidental**, durant la segona quinzena d'abril, la secretària d'Estat nord-americana, Hillary Clinton, va afirmar que el Govern indonesi hauria de concedir més autonomia a la província de Papua i que tenia previst abordar aquest assumpte amb els seus homòlegs indonesis. D'altra banda, el Govern indonesi va ordenar l'expulsió de la regió de Papua del **CICR** després de la visita d'aquest organisme a alguns membres de grups secessionistes. A mitjan octubre, la **West Papua National Coalition for Liberation (WPNL)**, que agrupa unes 30 organitzacions, va declarar que desitjava entaular negociacions directament amb el Govern central per abordar la solució al conflicte. Segons la **WPNL**, aquestes converses haurien de comptar amb la facilitació d'una tercera part, que podria ser un Govern o una ONG internacional, i podrien prendre com a model les negociacions amb el grup armat d'oposició **GAM**, que operava a la província d'Aceh. Els líders d'aquesta organització van declarar que no van obtenir resposta a les cartes que el 2007 i el 2008 van enviar al president, Susilo Bambang Yudhoyono, per sol·licitar diàleg. Recentment, un grup de líders papús liderats pel portaveu del West Papua Legislative Council van sol·licitar al vicepresident en funcions, Yusuf Kalla, que intervingués en unes eventuales converses.

Amb relació als diferents grups armats que operen a **Myanmar**, la facció **KNU/KNLA Peace Council**, escindida del **KNU**, va arribar a un acord amb la Junta Militar pel qual els integrants d'aquest grup armat exerciran de guardes fronterers en el pas de Three Pagodas, a la frontera amb Tailàndia. El grup armat d'oposició **KNU** va accedir a mantenir una trobada amb representants del Govern per discutir la possibilitat d'arribar a un acord d'alto el foc, després que representants de l'organització armada es reunissin amb el ministre d'Exteriors de Tailàndia. El Govern de Myanmar està especialment interessat a arribar a aquest acord amb l'objectiu que el **KNU** participi en les eleccions convocades pel 2010, fet que incrementaria la legitimitat d'aquests comicis, fins ara rebutjats per l'oposició. La Junta Militar estaria negociant amb els grups armats d'oposició, amb qui manté acords d'alto el foc, una proposta per la qual aquests passarien a integrar-se dins de les forces de seguretat frontereres i perdrien la seva capacitat auto-organitzativa. Els insurgents passarien a estar sota el comandament de les Forces Armades. Alguns dels grups amb els quals s'estava negociant aquesta proposta eren l'**UWSA**, **KIA**, **MNDAA** i **NDAA**. La implementació d'aquesta proposta tindria lloc després de la celebració de les eleccions previstes pel 2010. A principi de juny, el grup armat d'oposició **KNU** va fer una crida als organismes internacionals perquè pressionessin el Govern de Myanmar per tal que tinguessin lloc converses tripartides sobre els conflictes polítics i ètnics que afecten el país. D'altra banda, una facció minoritària del grup armat d'oposició **karenni KNPLF** va assenyalar que es transformaria en guarda fronterera d'acord amb l'establert pel règim militar birmà. El **KNPLF**, escindit al seu torn del **KNPP** el 1978, manté un acord d'alto el foc des del 1994 i ha operat com una milícia per a les Forces Armades des de llavors. No obstant això, el sec-

tor majoritari del grup armat no va acceptar aquest acord. Al novembre, el Govern va rebutjar la creació d'un estat autònom Wa, tal com havien reclamat els líders del grup armat UWSA. La Constitució de 2008 reconeix l'existència d'una "divisió autoadministrada Wa", i limita així l'autonomia ètnica. El grup armat UWSA va acceptar convertir-se en guarda de seguretat fronterera, sense estar a les ordres de les Forces Armades. El grup armat kachin NDA-K, al contrari, va acceptar aquesta exigència i es va convertir en un dels primers a transformar-se en guarda fronterera.

Respecte a les relacions de la Junta Militar amb la líder opositora Aung San Suu Kyi, a principi de febrer, l'enviat del secretari general de l'ONU, Ibrahim Gambari, va finalitzar la seva visita al país sense haver-se reunit amb el cap de la Junta Militar, el general Than Swe; tanmateix, va poder reunir-se amb Aung San Suu Kyi, i també amb el primer ministre, el general Thein Sein. D'altra banda, la nova administració nord-americana del president Barack Obama podria no ser contrària a mantenir negociacions directes amb la Junta Militar, segons haurien assenyalat fonts del departament d'Estat. El sotssecretari d'Estat va apuntar la possibilitat de crear un format anàleg a l'utilitzat en les negociacions amb Corea del Nord, mitjançant un diàleg a sis bandes en el qual també participarien l'ASEAN, el Japó, la Xina i l'Índia. A principi de juliol la Junta Militar va impedir que el secretari general de l'ONU es reunís amb la líder opositora Aung San Suu Kyi durant la seva visita al país. No obstant això, representants nord-americans de la delegació de la secretària d'Estat nord-americana, Hillary Clinton, es van reunir amb representants de la Junta Militar a Phuket (Tailàndia), durant la celebració del fòrum asiàtic. Els Estats Units van sol·licitar a Myanmar l'alliberació d'uns 2.100 presos polítics, inclosa la líder opositora Aung San Suu Kyi, i va oferir a Myanmar inversions econòmiques al país. A principi d'octubre, Aung San Suu Kyi, es va reunir amb diversos diplomàtics occidentals –de les representacions australiana, britànica i nord-americana– per abordar la qüestió de les sancions econòmiques al país. Suu Kyi hauria sol·licitat als diplomàtics que clarifiquessin l'objectiu d'aquestes sancions, com també les seves conseqüències. Després de la reunió amb la líder, els representants es van reunir amb diversos membres del partit de Suu Kyi, l'NLD. Aquestes trobades es van produir després que la mateixa Aung San Suu Kyi hagués sol·licitat al líder de la Junta Militar, el general Than Shwe, reunir-se amb els diplomàtics per discutir una possible fi a les sancions al país. Per la seva banda, **representants nord-americans van destacar la voluntat de millorar les relacions amb la Junta Militar si aquesta dona passos concrets cap a la democràcia.** Durant la segona quinzena de novembre, el Govern nord-americà va assenyalar que esperava que s'iniciés un procés de diàleg entre la Junta Militar i la líder de l'oposició Aung San Suu Kyi, després que el partit que encapçala, l'NLD, hagués fet pública una carta que Suu Kyi hauria dirigit al líder de la Junta, el general Than Shwe, on mostrava la seva disposició a col·laborar amb el Govern per posar fi a les sancions que afecten el país. Al desembre, Suu Kyi va ser autoritzada a reunir-se amb membres del seu partit.

Respecte al conflicte existent al sud de **Tailàndia**, el nou Govern va anunciar la seva intenció de crear una

nova estructura administrativa per afrontar els principals problemes del sud del país. Aquest organisme comptarà amb la participació de diversos sectors de la societat civil i de diferents sensibilitats polítiques. El viceprimer ministre, Suthep Thaugsuban, coordinarà l'establiment de l'organització, considerada com una prioritat en l'agenda del nou Executiu. A final de maig, el viceprimer ministre, Suthep Thaugsuban, va declarar que al sud de Tailàndia hi havia entre 4.000 i 5.000 insurgents actius i que la solució al conflicte no passaria exclusivament per la repressió militar i policíaca, sinó per incrementar el desenvolupament i la qualitat de vida de les províncies meridionals. Per la seva banda, el cap de les Forces Armades va descartar iniciar converses amb els grups armats i va reafirmar **l'enfocament del Govern per gestionar el conflicte, que consisteix a promoure el desenvolupament de la regió en termes econòmics, socials, culturals i educatius.** Després de seriosos enfrontaments durant els últims mesos, una visita de representants de Nacions Unides i de l'Organització de la Conferència Islàmica (OCI) per conèixer de primera mà la situació del sud del país va provocar que el Govern negués qualsevol intervenció d'ambdues organitzacions en la resolució del conflicte, tal com havien apuntat alguns mitjans locals.

En un altre ordre de coses, a principi de febrer, i després de la visita del ministre d'Exteriors de **Tailàndia a Cambodja**, ambdós països **van acordar resoldre per mitjans pacífics el seu contenciós territorial**, que l'any anterior havia provocat diversos enfrontaments entre les Forces Armades d'ambdós països. Ambdues parts van declarar que el Comitè Conjunt Fronterer de Cambodja i Tailàndia es va reunir a Tailàndia entre el 2 i el 4 de febrer i que el primer ministre cambodjà, Hun Sen, visitaria el país veí amb motiu de la cimera de l'ASEAN, que se celebraria poc després a Tailàndia. Alguns dels punts de l'agenda van ser l'intercanvi de presoners i el desplegament de tropes a la frontera comuna.

Europa

a) Sud-est d'Europa

A **Xipre**, i després de la reunió del 5 de gener, el representant especial del secretari general de l'ONU per a Xipre, Tayé-Brook Zerihoun, va afirmar que els líders de les dues comunitats havien assolit un **ple acord sobre l'harmonització i cooperació entre el Govern Federal i els estats constituents**, i que estaven a prop de l'acord total sobre la jerarquia de normes. Durant la segona quinzena d'abril, l'elecció d'un nou Govern, de caire conservador i nacionalista, en les eleccions anticipades del 19 abril del terç turcoxipriota de l'illa, va generar temors en l'àmbit polític grecoxipriota per les possibilitats d'un enduriment del procés negociador. El partit guanyador, el Partit de la Unitat Nacional (UBP), que va obtenir 26 dels 50 escons parlamentaris, va anunciar que no estava en contra de la idea d'una solució federal, però que definia el federalisme d'una altra manera. En aquest sentit, l'UBP va defensar el reconeixement de l'existència de dos estats i va assenyalar que donaria suport a una solució basada en la idea de l'existència de dos pobles, dos estats i dues democràcies. A mitjan agost el president grecoxipriota, Demetris Christofias, i

el líder turcoxipriota, Mehmet Ali Talat, van concloure la primera fase de les negociacions directes per a la resolució del conflicte de l'illa. Aquesta primera fase va incloure 40 trobades, valorades de manera positiva per ambdues parts així com per Nacions Unides, facilitadora del procés. La segona fase de les converses directes van començar al setembre, incloent discussions sobre sis capítols: governabilitat i repartiment de poder, qüestions vinculades a la UE, seguretat i garanties, territori, propietat i assumptes econòmics, i redactat dels assumptes acordats i en disputa. A mitjan octubre, els governs grecoxipriota i turcoxipriota van cancel·lar els seus respectius exercicis militars anuals amb la finalitat de facilitar un clima de confiança i evitar tensions en el context del procés de negociacions. Durant la segona quinzena de novembre, Grècia i el Govern grecoxipriota van rebutjar la proposta de Turquia d'organitzar negociacions multilaterals que incloguessin les dues comunitats de Xipre, Grècia, Turquia i el Regne Unit, i van afirmar que les actuals negociacions sota mediació de l'ONU eren l'únic espai amb legitimitat per arribar a un acord.

Respecte a **Kosovo**, a mitjan gener **van entrar en funcionament les Forces de Seguretat de Kosovo** (KSF, per les seves sigles en anglès), cos que va prendre el relleu dels Cossos de Protecció de Kosovo (KPC, per les seves sigles en anglès). L'establiment de les KSF estava previst en el pla d'Ahtisaari. Segons l'OTAN, que entrenarà i supervisarà les KSF, aquestes no constitueixen un Exèrcit totalment desenvolupat sinó un cos lleugerament armat. A la segona quinzena d'abril, el president de Kosovo, Fatmir Sedjii, va afirmar que havia demanat a l'ONU que finalitzés la seva missió al país, ja que considerava que la seva presència ja no era necessària, més d'un any després de la declaració d'independència. A mitjan juny, els ministres de Defensa dels països de l'OTAN van acordar reduir el nombre de tropes de manteniment de pau a Kosovo, i van passar de ser prop de 14.000 a 10.000 durant els mesos següents. En la reunió també van tractar la possibilitat de reduir més a llarg termini el nombre total de la missió fins a uns 2.500 membres si la situació de seguretat a Kosovo es mantingués estable i millorés. A mitjan setembre, **la missió de la UE, EULEX, i la Policia de Sèrbia (MUP) van signar un protocol de cooperació**. Malgrat el rebuig inicial, el Govern kosovar va acceptar, finalment, la signatura d'aquest pacte, i va afirmar davant la seva opinió pública que no suposava una amenaça per a la sobirania o la integritat territorial de Kosovo. Malgrat això, diversos sectors kosovars van mantenir la seva oposició a l'acord, ja que inclou l'intercanvi d'informació sobre crim organitzat i més control de la frontera administrativa entre Kosovo i Sèrbia.

Amb relació al contenciós entre **Moldàvia** i la regió de **Transdnièster**, a mitjan febrer el líder independentista, Igor Smirnov, va manifestar que el procés 5+2 era només un marc assessor i va defensar la necessitat d'un format 2+1 de diàleg amb Moldàvia amb mediació russa. No obstant això, Smirnov va afirmar que si no hi havia enteniment en les qüestions polítiques, s'hauria de desenvolupar la cooperació econòmica ja que era un tema d'interès mutu. A mitjan març, **els governs de Moldàvia i la regió de Transdnièster van acordar que seria oportú transformar la missió de manteniment de pau de la CEI en**

una nova missió sota els auspicis de l'OSCE quan s'arribés a una solució al conflicte de Transdnièster. Així ho van comunicar en una declaració conjunta, promoguda i signada també per Rússia, en el marc d'una reunió trilateral al Kremlin. Al document, les parts van confirmar la rellevància del format 5+2, van acordar crear les condicions per reprendre com més aviat millor el treball en aquest format, van afirmar que continuarien mantenint contactes directes i que instarien els grups de treball a establir mesures de confiança. La UE, per la seva banda, va fer arribar al Govern de Transdnièster les seves propostes de mesures de creació de confiança en els àmbits de política social, salut, educació i protecció mediambiental. La iniciativa de la UE pretén generar la confiança entre les dues ribes del riu Dnièster. El ministre d'Exteriors de Transdnièster, Vladimir Yastrebchak, va assenyalar que es tractava d'una iniciativa positiva que seria estudiada. Aquestes mesures tenien com a objectiu la represa del procés de diàleg amb Moldàvia sota el format 5+2, interromput des de l'any 2006. Yastrebchak, tanmateix, va assenyalar que la possibilitat que es repregués el procés de diàleg era petita. A mitjan juliol, el president de Moldàvia, Vladimir Voronin, es va pronunciar a favor de reiniciar les converses per arribar a un acord amb la regió de Transdnièster i va assegurar que era una de les prioritats clau del Govern actual. A mitjan setembre, Vladimir Yastrebchak va assenyalar que la situació política interna de Moldàvia provocaria retards en el procés de resolució del conflicte. Les declaracions es van produir dies després de l'anunci de dimissió del president moldau, Vladimir Voronin, després de vuit anys en el poder. La seva sortida es va produir en un context d'incertesa política, després dels disturbis postelectorals i el canvi de signe del Govern per l'acord d'aliança entre forces opositores guanyadores en les recents eleccions legislatives. Una de les primeres mesures del nou Govern va ser el desmantellament del Ministeri de Reintegració. A mitjan octubre, el líder d'Exteriors del règim de Transdnièster, Vladimir Yastrebchak, va afirmar que la regió estava oberta al diàleg, però que aquest no podia ser espontani, sinó mitjançant un mecanisme ben preparat i amb garanties de la comunitat internacional. El líder de Transdnièster, Igor Smirnov, es va mostrar també contrari a recuperar l'anomenat memoràndum Kozak, preparat el 2003 per Rússia, signat per Transdnièster i rebutjat per Moldàvia. Segons Smirnov, aquest document –que contemplava una solució federal– s'ha quedat antiqüat i ja no respon a les realitats actuals. D'altra banda, el nou primer ministre moldau, Vlad Filat, va manifestar que calia fomentar les relacions entre ambdues societats, promovent llaços entre la joventut, el professorat, els metges i els esportistes, entre d'altres, i va assenyalar que portarien a terme projectes conjunts per millorar els estàndards de vida. A principi de novembre, delegacions de les parts en conflicte com també els mediadors i observadors internacionals del format 5+2 van mantenir a Viena una reunió consultiva. En la trobada, que no suposava encara la represa de les negociacions substantives sota el model 5+2, les parts es van mostrar d'acord en la necessitat d'intensificar el diàleg i van estudiar possibilitats per eliminar els obstacles en la represa del procés negociador 5+2.

Amb relació al conflicte de **Turquia al Kurdistan**, a mitjan febrer el líder del **PKK**, Abdullah Öcalan, va instar les autoritats turques al diàleg amb els kurds, en el

marc del desè aniversari de la seva detenció. Segons informacions en mitjans de comunicació, el líder kurd de l'Iraq, Massoud Barzani, podria estar duent a terme converses amb el PKK per negociar un pla que permetés l'abandonament de les armes per part del PKK a canvi d'una amnistia per a alguns dels seus membres per un determinat període de temps. Segons el diari *Vatan*, els Estats Units també estarien preparant un pla per tractar la qüestió kurda, que podria incloure el desarmament del PKK. El PKK va anunciar el 13 d'abril a través del Consell Executiu del KCK un alto el foc fins a l'1 de juny amb la finalitat de facilitar la recerca d'una solució negociada en el conflicte kurd. El líder del partit prokurd DTP, Ahmet Türk, es va reunir amb el president dels Estats Units, Barack Obama, de visita a Turquia. Al marge de la trobada, Türk va manifestar que el seu partit desitjava asseure's amb l'Exèrcit per buscar una solució a la violència al país i que hi havia una oportunitat oberta per a la pau i la democràcia. A principi de maig, el líder del PKK, Murat Karayilan, va fer una crida al Govern per buscar una solució de diàleg que posés fi al conflicte armat i va destacar que existia una oportunitat per a la pau. Va destacar la voluntat de diàleg del grup amb el Govern de manera directa, o si això no fos possible, de diàleg a través del partit prokurd DTP o d'un "grup de savis". A principi de juny, el PKK va prolongar el seu alto el foc fins al 15 de juliol i va renovar la seva crida a una solució dialogada per finalitzar el conflicte. A mitjan juliol, el PKK va decidir perllongar, per tercera vegada, la declaració de cessament el foc unilateral, en el que es va qualificar com una acció per afavorir la solució pacífica del conflicte amb el Govern de Turquia. A principi d'agost, en una trobada política sense precedents, el primer ministre turc, Recep Tayyip Erdogan, es va reunir durant més d'una hora amb Ahmet Türk, líder del Partit de la Societat Democràtica (DPT), agrupació nacionalista kurda, amb el propòsit d'avançar en la solució del conflicte kurd. El gest va ser interpretat per mitjans de premsa com una aposta d'Erdogan per obrir el diàleg amb els kurds de Turquia. El líder màxim del PKK, Abdullah Öcalan, va afirmar de manera prèvia al full de ruta anunciat (previst pel 15 d'agost i finalment retardat), que s'havia iniciat un nou període, nou i diferent, tan important com la fundació de la república turca, i que suposaria completar el que es va iniciar els anys vint. El seu model de solució passaria per la coexistència de l'Estat i una nació kurda democràtica, de manera que els kurds reconeixien l'existència de l'Estat i l'acceptarien, mentre l'Estat, al seu torn, acceptaria el dret dels kurds a ser una nació democràtica.

Mentre, el Govern va continuar elaborant el seu paquet de reformes per afavorir la resolució de la qüestió kurda. L'Executiu es va referir a aquesta iniciativa com un "paquet de democratització", que no afectaria solament la població kurda. Segons fonts del diari turc *Today's Zaman*, el Govern tenia com a línies vermelles qualsevol canvi al sistema unitari de Govern a Turquia, com també una amnistia que inclogués Abdullah Öcalan, aspectes que no acceptaria. Es tractaria d'un paquet de reformes i mesures graduals, a curt, mitjà i llarg termini. Entre les mesures a llarg termini s'inclourien esmenes constitucionals i una nova definició de ciutadania a la Carta Magna. A mitjan octubre, el líder del PKK, Abdullah Öcalan, va assenyalar des de la

presó que el procés de resolució del conflicte kurd va romandre bloquejat perquè les parts, inclòs el PKK, no va comprendre plenament l'essència del problema. Segons Öcalan, canviar algun article de la Constitució no suposaria per si mateix la resolució del conflicte. Mentre, el líder del partit opositor CHP, Deniz Baykal, va acceptar reunir-se amb el primer ministre, Recep Tayyip Erdogan, per abordar, entre altres qüestions, la iniciativa governamental per a la resolució de la qüestió kurda. Ambdós líders no es reunien des del juliol, quan el Govern va anunciar la preparació de reformes. A la segona quinzena de novembre, **el Govern va presentar al Parlament les primeres mesures concretes de la seva iniciativa de democratització per a la resolució de la qüestió kurda, com a continuació a la discussió parlamentària iniciada a començament de novembre. Es tracta de diversos avenços a curt termini en l'àmbit cultural, polític i social.** Entre les decisions anunciades pel ministre d'Interior, Besir Atalay, s'inclou la possibilitat de recuperar els noms originals de municipis i localitats que van ser obligats a adoptar un nom turc. Aquesta mesura es plasmaria en la conducció de referèndums vinculants prèvia aprovació del Ministeri d'Interior. Segons les estimacions del Govern, unes 100 localitats podrien canviar de nom el 2010. D'altra banda, es crearà una comissió independent per investigar les violacions de drets humans, especialment al sud-est del país. Paral·lelament, Turquia té previst ratificar la Convenció de Nacions Unides contra la Tortura. A més, si bé l'idioma turc continuarà sent l'oficial de Turquia, no es posaran obstacles a l'ús del kurd. Entre aquests, s'eliminaran les restriccions de temps a les emissions en kurd i les emissores privades de ràdio i televisió podran emetre en kurd, i es facilitarà l'aprenentatge dels idiomes nadius, tot i que aquests no es podran ensenyar a les escoles públiques. Els partits polítics podran usar diferents llengües en les seves campanyes. També es traduirà l'Alcorà al kurd. Al mateix temps, les persones que van fugir de Turquia després del cop militar de 1980 i que van ser desproveïdes de la ciutadania turca, podran recuperar-la, incloent persones d'origen kurd, a excepció d'aquells involucrats en terrorisme i manifestacions armades. No hi haurà, de moment, amnistia general per als membres de grups armats, però sí reduccions de les penes de presó. La presentació de la iniciativa va transcórrer en una sessió parlamentària considerada històrica per alguns analistes, i en la qual l'oposició nacionalista turca va criticar durament la iniciativa governamental, qualificant-la de cooperació entre l'AKP i el PKK. Per la seva banda, el prokurd DTP va instar el Govern a clarificar com més aviat millor les seves intencions i a explicar com implementarà les mesures anunciades. Segons el líder del DTP, Ahmet Türk, si el procés s'abordés de manera adequada, es podrien silenciar les armes en tres mesos. El Govern també va modificar el règim d'aïllament del líder del PKK Abdullah Öcalan, el qual des de feia deu anys era l'únic pres de la presó de l'illa d'Imrali. No obstant això, les noves condicions van ser durament criticades pel mateix Öcalan. A mitjan desembre, tanmateix, el Tribunal Constitucional va il·legalitzar el partit prokurd DTP, per presumptes vincles amb el PKK, un fet que va qüestionar la viabilitat del pla governamental per dur a terme les reformes i que va motivar que el PKK ho interpretés com una declaració de guerra.

b) Caucas

Pel que fa al contenciós entre **Armènia i Azerbaidjan** per l'enclavament de Nagorno-Karabakh, a mitjan gener, i enmig de diverses violacions de l'alto al foc, el president àzeri, Ilham Aliyev, va afirmar que la Declaració de Moscou de novembre de 2008 evidenciava que la disputa per Nagorno-Karabakh només podia resoldre's d'acord amb un pla en diverses etapes. Segons Aliyev, la posició inamovible d'Azerbaidjan requeria en primer lloc la retirada de les forces d'Armènia i la resolució dels problemes de seguretat sobre la base de garanties internacionals. Una vegada resolts aquests problemes, es podria abordar l'estatus futur del territori, segons el president àzeri. A la segona quinzena d'abril, Ilham Aliyev va afirmar que la decisió de l'estatus de Nagorno-Karabakh podria ser posposada de manera indefinida, ja que no podia haver-hi una decisió unilateral. Aliyev va reiterar, com en passades ocasions, que Azerbaidjan no va participar ni participarà en un procés que contempli la separació legal de l'enclavament. Al mateix temps, va assenyalar que no veia cap problema en el fet que Armènia volgués tenir comunicació terrestre amb Nagorno-Karabakh. A mitjan setembre, el Ministeri d'Exteriors àzeri va afirmar que podria considerar l'obertura de la frontera amb Armènia a canvi del lliurament de cinc districtes entorn de Nagorno-Karabakh sota control de les forces armènies des del final del conflicte armat. Segons un portaveu d'Exteriors, aquesta possibilitat ja s'havia expressat en ocasions anteriors i forma part d'una primera fase per resoldre el contenciós, etapa que també inclouria el retorn de la població desplaçada interna.

Sobre els conflictes de **Geòrgia** amb les seves regions separatistes, a mitjan febrer, les parts en conflicte van acordar a Ginebra, sota mediació de l'ONU, l'OSCE i la UE, propostes per a l'**establiment de mecanismes conjunts de prevenció i resposta d'incidents**. En un comunicat conjunt, els mediadors van assenyalar que entre les mesures s'inclouen la celebració de trobades setmanals, o més freqüents si es considera necessari, entre les estructures responsables de la seguretat i l'ordre públic en les zones de tensió així com amb organitzacions internacionals. A més a més, s'estableix una línia de comunicació les 24 hores, i es duen a terme visites conjuntes a les zones que generin preocupació. Sobre la regió d'Ossètia del Sud, reconeguda com a Estat independent per Rússia l'any passat, a final de gener el Ministeri de Defensa de Geòrgia i la Missió d'Observació de la UE (EUMM) van signar un memoràndum que estipulava restriccions al moviment de les forces georgianes en zones adjacents a Ossètia del Sud. A mitjan març, el Govern d'Ossètia del Sud va anunciar que en un termini breu es firmaria un acord militar amb Rússia que permetria aquest últim país l'ús del territori osseta per crear bases militars per un període de fins a 99 anys. D'altra banda, el líder osseta, Eduard Kokoity, va manifestar que la UE i l'OSCE eren responsables dels fets d'agost de 2008 i va expressar disconformitat amb la missió d'observació de la UE (EUMM), ja que considera insuficient el treball que realitza. A final de maig es van suspendre durant uns dies les converses de Ginebra sobre la seguretat al sud del Caucas entre Abkhàzia, Ossètia del Sud, Rússia i Geòrgia, que comptaven amb la mediació de l'ONU, la UE i l'OSCE, i amb

la participació dels Estats Units. Posteriorment, **les delegacions d'Ossètia del Sud i Rússia van renunciar a participar en la cinquena ronda de les esmentades negociacions després d'afirmar que aquestes no tenien cap sentit sense la presència abkhaza**. La delegació d'Abkhàzia va advertir que no prosseguiria el diàleg si Nacions Unides i la UE eren parcials a favor de Geòrgia. El líder abkhaz, Sergei Bagapsh, va afirmar que consideraria si Abkhàzia ha de continuar o no participant en el procés de converses de Ginebra, que reuneix a Geòrgia, Rússia, Abkhàzia i Ossètia del Sud. Segons Bagapsh, Abkhàzia participava en aquest format només per respecte al pla signat pels presidents rus i francès. A mitjan juny, Rússia va vetar la renovació de la missió de l'ONU (UNOMIG) a Abkhàzia, la qual cosa obriria les portes al desmantellament de la missió. També cal assenyalar que a principi de juny, l'oficialista Partit de la Unitat, vinculat al líder osseta Eduard Kokoity, va resultar vencedor en les eleccions parlamentàries de la regió independentista d'Ossètia del Sud, no reconegudes internacionalment, amb un 46% dels vots i 17 dels 34 escons, seguit del Partit Popular i el Partit Comunista, amb 22,6% i 22,2% (nou i vuit escons) respectivament. La participació va ser del 80% segons la comissió electoral. Els últims mesos de l'any, estava previst que en les següents rondes de converses es tractessin els elements bàsics per a un acord marc sobre el no ús de la força. No obstant això, les autoritats d'Ossètia del Sud van decidir no participar en la reunió prevista pel 19 de novembre en el marc del mecanisme per a la prevenció i gestió d'incidents i van advertir que no prendrien part en aquest fòrum fins que no rebessin informació sobre el parador de ciutadans ossetes detinguts per Geòrgia en períodes anteriors. A més, van criticar que aquest marc de discussió només va resoldre qüestions plantejades per Geòrgia. En finalitzar l'any, el Govern georgià va preparar l'esborrany d'una nova estratègia sobre la seva política amb relació a les regions d'Abkhàzia i Ossètia del Sud. L'estratègia promouria involucrar-se i comprometre's amb les dues regions en aspectes com l'economia, l'educació, la salut o la cultura, com també promoure la diplomàcia pública i els contactes entre les poblacions.

Orient Mitjà

A principi de febrer, a l'**Iraq** es van celebrar eleccions provincials amb una participació del 51%, segons dades de la Comissió Electoral. El Govern va informar que la participació va créixer en les àrees sunnites, comunitat que havia boicotejat eleccions anteriors. A mitjan març, el Govern de Nouri al-Maliki va fer una crida a la reconciliació entre els diferents grups del país, i va sol·licitar el perdó per a aquells que van treballar amb el Govern de l'expresident Saddam Hussein, després d'assistir a una conferència de reconciliació amb una tribu xiïta. Al-Maliki va declarar que una part important del pla de reconciliació va ser la creació de consells tribals amb una participació rellevant en el Govern local. Aquesta iniciativa va rebre l'oposició de diversos polítics iraquians, que van afirmar que això només responia a la intenció d'al-Maliki d'obtenir bons resultats en les següents eleccions parlamentàries. D'altra banda, representants kurds, turcmans i àrabs, en disputa pel poder a la ciutat septentrional de Kirkuk,

van arribar a un acord que estipula que el Govern del districte serà ocupat per un kurd, el vicegovernador per un àrab, i la presidència del consell local correspondrà a un turcman. A principi d'agost, els líders de l'Iraq i del Kurdistan iraquí van donar el primer pas important cap a un intent per resoldre el seu conflicte entorn de territoris i recursos petrolers. Després d'un any de diàleg en punt mort, el primer ministre de l'Iraq, Nouri al-Maliki, va viatjar al Kurdistan iraquí per reunir-se amb el reescollit president de la regió, Masoud Barzani. Es va tractar de la primera visita d'al-Maliki a la zona des que va accedir al seu càrrec el 2006. En el marc d'aquesta reunió, els dirigents van resoldre mantenir les converses i establir un comitè conjunt per examinar les disputes pendents.

Sobre la situació entre **Israel i Palestina**, l'inici de l'any va estar profundament marcat per l'ofensiva **israeliana contra la Franja de Gaza iniciada el 27 de desembre i que va causar la mort a més de 1.400 persones, a més de milers de ferits**, en l'operació més violenta des de la guerra de 1967. Abans de l'inici de l'operació, la ministra d'Exteriors israeliana, Tzipi Livni, va declarar que Israel havia d'enderrocar Hamàs. L'atac va succeir al final de la treva de sis mesos entre Hamàs i Israel que finalitzava el 19 de desembre. Després de diversos intents, el 8 de gener el **Consell de Seguretat de l'ONU va aprovar la resolució 1860 presentada pel Regne Unit, amb 14 vots i l'abstenció dels Estats Units, que feia una crida a un alto el foc immediat, durable i plenament respectat**, que dugués a una retirada completa de les forces israelianes de Gaza, a l'autorització del subministrament de provisions alimentàries, de combustible i de tractament mèdic en el territori, i que s'intensifiquessin les gestions internacionals per prevenir el contraban d'armes i municions a la Franja. A mitjan febrer, després de l'ofensiva israeliana sobre Gaza i de les declaracions separades de treva formulades per Hamàs i Israel, van continuar les converses sota els auspicis d'Egipte sobre l'establiment d'una treva de llarga durada. Durant les negociacions, ambdues parts van acostar posicions en aspectes com l'establiment d'una zona de contenció de 300 metres al llarg de la frontera de Gaza amb Israel. No obstant això, el principal desacord es va perfilar en l'exigència israeliana d'alliberació del soldat capturat per Hamàs el 2006 com a requisit per a qualsevol acord. A principi de març, la secretària d'Estat nord-americana, Hillary Clinton, va visitar Orient Mitjà per primera vegada des que va prendre possessió del càrrec, i va afirmar que una solució basada en els dos estats era inevitable. L'11 d'abril i deu dies després de la presa de possessió com a primer ministre, Benjamin Netanyahu va mantenir el seu primer contacte amb el líder palestí, Mahmoud Abbas, a qui va anunciar la seva intenció de reprendre les converses i de cooperar per promoure la pau. A principi de maig, Abbas es va entrevistar amb el president egipci, Hosni Mubarak, i amb el president de la Lliga Àrab, Amr Moussa, per coordinar i fer avançar el procés de pau amb Israel. Segons Abbas, les consultes van pretendre elaborar un pla àrab global que permetés resoldre els problemes d'Orient Mitjà, especificant que no es tractaria només de la qüestió palestina, sinó de l'ocupació israeliana en general. Segons va informar el diari Al-Quds al-Arabi, **els estats àrabs estaven revisant elements del pla de pau de 2002 perquè Israel accep-**

tés l'establiment d'un Estat palestí desmilitaritzat. Els canvis també implicarien modificacions en el dret al retorn dels palestins dins d'Israel, una qüestió molt polèmica a Israel. La mateixa font periodística va indicar que els canvis eren resultat d'una sol·licitud del president dels Estats Units, Barack Obama. A mitjan juny, el primer ministre israelià, Benjamin Netanyahu, va pronunciar un discurs a la universitat de Bar-Ilan, prop de Tel-Aviv, en el qual va afirmar la seva disposició a la creació d'un Estat palestí sempre que estigués desmilitaritzat i que els palestins reconeguessin Israel com un Estat jueu. Segons Netanyahu, un futur Estat palestí no tindria control sobre el seu espai aeri ni possibilitat de fer contraban d'armes. Al començament de setembre es va celebrar la primera reunió bilateral en sis mesos entre un ministre palestí i un altre israelià. Al novembre, en un senyal de frustració pel bloqueig del procés de pau a Orient Mitjà, el president palestí, Mahmoud Abbas, va anunciar la seva decisió de no presentar-se a la reelecció dels propers comicis generals. Abbas estaria frustrat per la política dels Estats Units respecte a la construcció d'assentaments israelians en els territoris ocupats, ja que Obama va donar suport a la necessitat de parar per complet la construcció de noves colònies; tanmateix, després Washington es va mostrar més flexible davant d'aquesta condició per a les negociacions. A la segona quinzena de novembre, dies després de l'anunci de la construcció de nous assentaments, el Govern de Netanyahu es va mostrar disposat a una suspensió parcial de la colonització a Cisjordània per un període de 10 mesos que, en tot cas, s'aplicaria als nous permisos –sense detenir la construcció d'assentaments en marxa– i exclouent Jerusalem Est. La construcció d'assentaments en els territoris ocupats palestins va començar el 1967 i, actualment, la xifra de colons s'aproxima a les 500.000 persones.

Amb relació al procés d'acostament entre **Israel i Síria**, després de l'ofensiva israeliana sobre Gaza el Govern sirí va anunciar la suspensió de les converses indirectes amb Israel intervingudes per Turquia. A mitjan març, el president sirí, Bashar al-Assad, va afirmar que era possible arribar a un acord de pau amb Israel, però que la normalització de relacions només seria possible si Israel finalitzava el seu conflicte amb els palestins. D'altra banda, dos enviats de l'Administració americana es van reunir amb alts responsables del Govern sirí; aquests van ser els primers contactes d'alt nivell entre els Estats Units i Síria des del 2005. A final de maig, el primer ministre israelià, Benjamin Netanyahu, es va mostrar favorable a reprendre les negociacions de pau amb Síria després de reunir-se amb el president dels Estats Units, Barack Obama, a Washington. No obstant això, va assenyalar que no hi hauria cap concessió que posés en perill la seguretat del seu país i anteriorment es va mostrar contrari a retirar-se dels alts del Golan, condició que Síria considera irrenunciable per a qualsevol tipus d'acord. El president de Turquia, país mediador fins que es van suspendre les negociacions el desembre de 2008 davant la decisió d'Israel d'atacar Gaza, va oferir de nou els seus serveis a ambdós països per reiniciar el diàleg. A la segona quinzena de novembre, **el Govern israelià va manifestar que estaria disposat a reprendre les converses amb Síria sobre la retirada dels alts del Golan.** Segons informacions de premsa, el president francès, Nicolas Sarkozy, va trans-

metre aquest missatge del primer ministre israelià, Benjamin Netanyahu, al president sirí, Bashar al-Assad. Dies després, Netanyahu va reiterar públicament la seva disposició a negociar **directament o a través d'un mediador imparcial, que podria ser França**, per la proximitat de Sarkozy amb ambdós dirigents. Fins ara, aquesta funció havia estat exercida per Turquia, però el Govern israelià i el d'Ankara es van distanciar especialment després del rebuig turc a l'ofensiva a Gaza.

Respecte al **Líban**, cal destacar que a mitjan març, el Govern del Regne Unit va declarar que havia restablert contactes amb l'ala política del moviment libanès Hezbollah, i va afirmar que es tractava d'una resposta a l'evolució política positiva al país. Aquest pas es va produir 10 mesos després que Hezbollah signés un acord d'unitat i s'incorporés al Govern libanès. A principi de juny es van celebrar eleccions parlamentàries i va resultar vencedora la coalició liderada per Saad Hariri, que va obtenir 71 dels 128 escons, un més que en els passats comicis de fa quatre anys. A mitjan aquest mes, l'ambaixador britànic al Líban es va reunir per primera vegada des del 2005 amb representants polítics de Hezbollah després que el Govern britànic aprovés aquesta decisió. Durant la trobada es va parlar sobre la formació del nou Govern libanès. D'altra banda, el representant europeu per a la política exterior, Javier Solana, es va reunir els dies previs a Beirut amb un dels 11 parlamentaris de Hezbollah. A principi de novembre, cinc mesos després de les eleccions, finalment es va formar un Govern d'unitat nacional al Líban que va estar encapçalat pel primer ministre, Saad Hariri. El president del país, Michel Suleiman, va anunciar que el gabinet estaria format per 30 membres, dels quals 15 formen part de la coalició de Hariri, vencedora en els comicis i protegida per Occident. Deu ministres més pertanyerien a l'oposició, incloent dos membres de Hezbollah.

Sobre els conflictes interns entre els grups de **Palestina**, a principi de febrer Hamàs va fer una crida per a una nova representació del poble palestí, afirmació que va ser considerada inacceptable per part del president, Mahmoud Abbas. En el marc de la situació de Gaza, al mes de febrer ambdues formacions es trobaven en **converses amb la mediació d'Egipte per intentar acostar posicions**; aquesta va ser la primera trobada directa entre les dues formacions enfrontades en deu mesos. Pocs dies després, ambdues formacions polítiques van acordar la creació de cinc comitès encaminats a la formació d'un Govern d'unitat nacional interí que prepararia la celebració d'eleccions presidencials i legislatives i que coordinaria la reconstrucció de Gaza. A mitjan març, diverses formacions rivals palestines reunides al Caire van acordar la celebració d'eleccions legislatives i presidencials abans de final de gener de 2010, encara que no van arribar a un acord sobre la formació d'un Govern d'Unitat que seria l'encarregat de preparar els comicis. A final de maig, l'última ronda de negociacions entre Fatah i Hamàs va concloure al Caire (Egipte) sense assolir avenços. Al juny, mediadors egipcis van dur a terme trobades per separat amb representants de Hamàs i de Fatah per intentar acostar les posicions. A mitjan aquest mes, l'expresident nord-americà Jimmy Carter va visitar la Franja de Gaza i es va reunir amb líders de Hamàs. **En aquest context, les negociacions**

internes palestines van assolir una fita a principi d'agost quan es va celebrar a la ciutat de Betlem el primer Congrés de Fatah en 20 anys, amb la presència d'uns 2.300 delegats que van discutir sobre el futur de l'organització política palestina. Fatah va optar per rejovenir el seu lideratge després de diversos dies de reunió en què van debatre el futur de la formació palestina. El president Mahmoud Abbas va ser confirmat en el seu càrrec, encara que les anàlisis de premsa van destacar el triomf de Marwan Barghouti, escollit nou membre del Comitè Central de l'agrupació fundada per Iàsser Arafat. Segons informes de premsa, el Govern israelià estaria dividit respecte a la conveniència d'alliberar Barghouti, una figura popular entre els palestins que està empresonat en una presó israeliana condemnat a cinc penes perpètuas. A final d'agost, el primer ministre palestí, Salam Fayyad, va presentar un programa d'acció que preveia la creació d'un Estat palestí *de facto* al començament de 2011, independentment del curs de les negociacions amb Israel. Fayyad va reiterar que el Govern palestí tenia el compromís de posar fi a la divisió amb el moviment islamista Hamàs, que controla la Franja de Gaza. A final de setembre, el líder de Hamàs a Gaza, Ismail Haniya, va anunciar que el grup islamista esperava reunir-se amb Fatah a mitjan octubre per ratificar un acord de mediació i reconciliació promogut per Egipte. Informacions preliminars van indicar que el pacte inclouria un compromís sobre els presos d'ambdues faccions a Gaza i Cisjordània i sobre les eleccions del 2010. A la fi d'octubre es va estancar la mediació egípcia que intentava una reconciliació entre els principals grups palestins, Hamàs i Fatah, mentre augmentava la tensió després de l'anunci de la convocatòria d'eleccions. Hamàs va anunciar que els comicis no se celebrarien a Gaza, territori sota el seu control des del 2007, i va insistir que la jornada electoral no podia celebrar-se fins que s'arribés a un acord nacional de reconciliació.

Sobre el conflicte del **Iemen**, a final de gener el Comitè de Mediació de Saada va aconseguir que les autoritats iemenites permetessin que uns 100 seguidors d'al-Houthi ferits durant els últims enfrontaments a la província busquessin tractament en altres hospitals fora de Saada. En aquest context, un comunicat de premsa del líder Abdul Malek al-Houthi informava que havien procedit a l'alliberació de 30 presoners de les Forces Armades i cossos de seguretat, i al seu lliurament al Comitè de Mediació, com a gest de prova de les bones intencions del grup i com un pas per activar la pau. Al setembre, i després d'una ofensiva governamental contra els rebels, el Govern del Iemen va rebutjar una mediació externa per intentar resoldre el conflicte que afectava el nord del país i l'escalada de violència del qual estava provocant una severa crisi humanitària. En declaracions a la cadena Al Jazeera, el ministre de Relacions Exteriors iemenita, Abu Bakr al Qirbi, va assegurar que una intervenció internacional en aquest sentit només complicaria l'actual situació. El ministre es va mostrar partidari d'un diàleg intern i va insistir que el Govern estava disposat a converses només amb aquells que estiguessin disposats a acatar les lleis i la Constitució iemenita. A principi de novembre, els enfrontaments a la zona fronterera entre el Iemen i Aràbia Saudita es van intensificar després de la intervenció de forces saudites contra els rebels xiïtes que

lluitaven contra les forces governamentals iemenites. L'aviació saudita va bombardejar posicions dels seguidors d'al-Houthi. Els insurgents xiïtes denuncien discriminació, reclamen més autonomia i un paper més destacat de la versió xiïta de l'islam i acusen Aràbia Saudita de donar suport al Govern de Sanaa. Per la seva banda, el Govern iemenita insisteix que els insurgents pretenen la reinstauració d'un imam xiïta a la zona i que reben el suport de l'Iran. Unes 175.000 persones s'han vist forçades a abandonar les seves llars des de l'inici dels enfrontaments el 2004. Alguns analistes van considerar que si Aràbia Saudita continuava els seus atacs contra els rebels xiïtes al Iemen, l'Iran podria decidir –si no ho estava fent ja– protegir els insurgents.

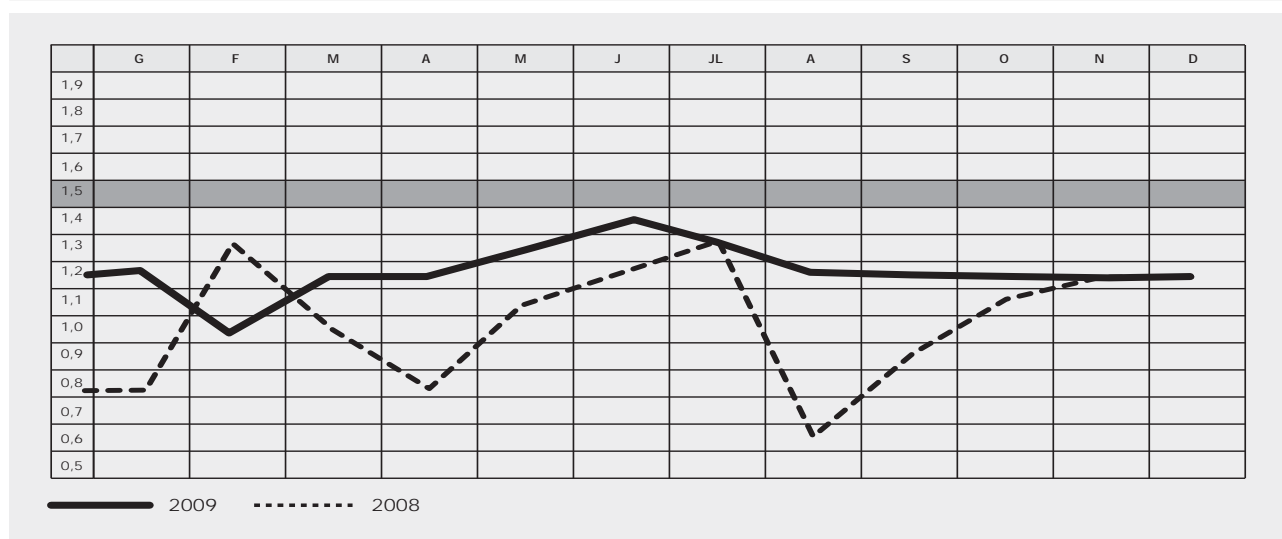
3.3. La temperatura de la pau el 2009

Des de fa uns anys, l'Escola de Cultura de Pau elabora mensualment un índex sobre l'estat de les negociacions

de pau existents al món, a fi d'analitzar les dinàmiques generals dels processos. El 2009, aquest índex analitza una selecció de 33 negociacions.¹

L'índex es configura a partir de la mitjana resultant de concedir tres punts als processos que han funcionat bé durant el mes, un punt als que romanen estancats o no han presentat novetats, i zero punts als que han tingut dificultats, de manera que la màxima puntuació que es pot assolir en un mes és 3,0, i la mitjana, 1,5 punts. Com es pot observar en la figura següent, l'any va acabar amb una mitjana mensual d'1,2 punts, enfront de la mitjana d'1,0 del 2008, 1,1 del 2007, 1,2 del 2006, 1,3 del 2005 i 1,4 del 2004; s'ha frenat el descens dels últims anys, tot i que en cap mes no s'ha assolit una mitjana igual o superior a 1,5 punts. L'índex permet determinar els obstacles que existeixen per mantenir la majoria dels processos en una evolució positiva i de forma sostinguda, resultat de les enormes dificultats que han tingut els processos o exploracions de l'Afganistan, Etiòpia-Eritrea, les Filipines (NPA), Ossètia del Sud, Israel-Palestina, el Pakistan, Sàhara Occidental, sud de Tailàndia, Uganda o el Iemen, entre altres zones.

Gràfic 3.1. La temperatura de la pau el 2008 i 2009

1. Afganistan, Armènia-Azerbaidjan, Burundi (FNL), Txetxènia, Xina (Tibet), Xipre, Etiòpia-Eritrea, Filipines (MILF; NPA), Geòrgia (Abkhàzia i Ossètia del Sud), Índia (NDFB), Índia-Pakistan, Israel-Palestina, Israel-Síria, Kosovo, Moldàvia (Transdnièster), Myanmar (KNU, NLD), Nepal (Terai), Níger (MNJ), Nigèria (MEND), Pakistan (Frontera Nord-occidental), RCA (APDR, FDPC), Sàhara Occidental, Somàlia, Sudan (Darfur), Tailàndia (Sud), Turquia (PKK), Uganda (LRA), i Iemen.